

JAARGANG 40, NUMMER 67

BULLETIN WIJNANDSRADE

UITGAVE HEEMKUNDEVERENIGING
VRIENDEN VAN WIJNANDSRADE

Bulletin Wijnandsrade

Jaargang 40, nummer 67 (zomer 2021)

Uitgave van de Vrienden van Wijnandsrade

Redactie-adres: Wiel Oehlen, Goswijnstraat 2, 6367 EB Voerendaal
(w.oehlen@kpnmail.nl)

‘Bulletin Wijnandsrade’ is een uitgave van de heemkundevereniging ‘Vrienden van Wijnandsrade’. Het bevat nieuws, opstellen, fotoreportages, interviews en historische en heemkundige artikelen. Het centrale thema van het blad is: ‘Wijnandsrade in de ruimste zin van het woord’. Het doel van ‘Bulletin Wijnandsrade’ is kennis over ons dorp (historie, cultuur en natuur) te verspreiden en te stimuleren. Het blad verschijnt twee keer per jaar.

Wilt u reageren?

Wilt u ook een artikel schrijven?

Ook interesse en inspiratie?

Lever dan uw bijdrage of reactie in bij ons redactie-adres of mail naar: w.oehlen@kpnmail.nl. Mocht u in het bezit zijn van oude foto’s, kaarten, prenten, artikelen, enz., die betrekking hebben op Wijnandsrade en die u verantwoord in beheer wilt geven of die u bereid bent te laten kopiëren, scannen of fotograferen; neem dan contact op met een van onze bestuursleden. Hetzelfde geldt voor interessante tips over historische attributen of (mogelijke) archeologische vondsten uit de bodem in en rondom Wijnandsrade. De namen en telefoonnummers van onze bestuursleden staan achter in dit bulletin.

Druk

Drukkerij Jacobs, Schimmert

Foto omslag

Het devotiekruis op het hoogste punt van Brommelen: Sinds mensenheugenis een markante en schilderachtige blikvanger in het landschap. Het ranke veldkruis staat er als een baken van rust op een verhoging in de berm, in de bescherming van twee geknotte wilgen. Tot voor kort! In het voorjaar werd een storm met felle rukwinden een van beide wilgen te machtig. En sindsdien staat het devotiekruis er danig geamputeerd bij. (foto: Kirsti Heijnen).

Bulletin Wijnandsrade

'Bulletin Wijnandsrade' is het verenigingsblad van 'de Vrienden van Wijnandsrade'. Het verschijnt twee keer per jaar en staat boordevol met een gevarieerd aanbod aan wetenswaardigheden over het dorp (en de directe omgeving), vroeger en nu.

Een abonnement c.q. lidmaatschap van de Vrienden van Wijnandsrade bedraagt (minimaal) € 15,- per jaar (de meeste leden betalen spontaan een hoger bedrag). Wij gaan ervan uit dat de leden die 'Bulletin Wijnandsrade' per post ontvangen dit bedrag zelf spontaan verhogen tot (minimaal) € 18,50 (ter dekking van de portokosten).

Wij werken niet meer met acceptgiro's van de bank. U kunt uw financiële bijdrage over 2021 overmaken op ons banknummer NL 43 RABO 013 77 36 371.

(Mocht u de contributie over 2020 nog niet naar ons hebben overgemaakt, dan verzoeken wij u dit alsnog te doen).

Snuffel- en leestips in coronatijden

Naast 'Bulletin Wijnandsrade' en diverse historisch getinte boeken en brochures verzorgen wij inmiddels al gedurende vele jaren een website met interessante en lezenswaardige informatie over ons dorp. Dus (nu wij in deze onzekere tijden meer aan huis zijn gebonden) mogelijk een leuke en ontspannende lees- en kijktip voor in de verloren uurtjes: Raadpleeg eens <http://www.vriendenvanwijnandsrade.nl/> en laat u verrassen.

Wij zijn overigens niet de enige heemkundige en historische kring die zich digitaal presenteert. Verre van dat! Een goed voorbeeld uit de directe omgeving is de website van de historische kring 'Het Land van Herle' (<HTTPS://WWW.LANDVANHERLE.NL>). Via de zoekfunctie van deze website is het mogelijk om de vijftien jaargangen van het tijdschrift 'Het Land van Herle' (in het tijdschriftenarchief) te lezen. Alle edities van 1950 tot en met 2015 staan er online ter beschikking. Op deze site bevinden zich ook de jaargangen vanaf 2016 van het magazine 'Mijnstreek'. De pdf's van dit blad worden telkens twee jaar na de afsluiting van een jaargang aan het tijdschriftenarchief toegevoegd.

De redactie

Inhoud

In deze editie, inmiddels alweer 'Bulletin Wijnandsrade' nummer 67, treft u de volgende artikelen aan:

Snuffel- en leestips in coronatijden (de redactie)	Pag.	1
Inhoudsopgave	Pag.	2
In memoriam (het bestuur)	Pag.	3
Overzicht activiteiten Vrienden van Wijnandsrade, tweede halfjaar 2020 (Rinus van den Nieuwenhof)	Pag.	3
Een interview met Math Marell over het na-oorlogse leven in Swier (Esther Steins)	Pag.	6
Achter de Gevel van 'het Bostenhoes' (Karien Goessens-Schrijen)	Pag.	14
Moeder mol (de redactie)	Pag.	18
De laatste melkkoeien van Wijnandsrade (de redactie)	Pag.	19
Gemengd Nieuws (Jack Jetten)	Pag.	20
Schilderij van huis Steins (achterzijde), Swier 45 (Els Diedereren)	Pag.	24
Jan Gerard van Kerkherderen, schepenzoon van Wijnandsrade (Henri Peters)	Pag.	29
Correcties en aanvullingen (Jos Lodewick)	Pag.	31
Kraanvogels boven Swier (Kirsti Heijnen)	Pag.	31
Voor u gelezen: Mariakapel Wijnandsrade – Vink (de Sleutel)	Pag.	32
Sjaak Waltmans, een dorpsicoon in Wijnandsrade (Jo Luijten)	Pag.	33
Sjpreuke van mooder, deil 6, 't sjlot van dees serie (Jo Luijten en Wiel Oehlen)	Pag.	34
Pachters op de kasteelboerderij van Wijnandsrade, deel 1 (Jos L'Ortye)	Pag.	38
't Paradijsje: modern tuinieren in onze eigen dorps- en schooltuin (Wilfried Dabekaussen en Kirsti Heijnen)	Pag.	45
Pas verschenen: Boek van Jos Linssen en Jack Jetten 'Natuurvorsers rond de Motte' (Wiel Oehlen)	Pag.	50
De Allee van Jean Pierre Cremers (Rob Kooiman)	Pag.	53
De mooiste Lourdesgrot van Nederland, deel 2, tevens slot (Wiel Oehlen)	Pag.	60
Fons Teheux (het bestuur)	Pag.	68
Het wegkruis van Brommelen (de redactie)	Pag.	69

In memoriam

Overleden leden van onze vereniging

Ook binnen onze vereniging kwamen in de achter ons liggende maanden meerdere leden te overlijden. Een kort overzicht. Een drietal leden heeft de respectabele leeftijd van ruim negentig jaren bereikt: Mia Curfs (uit de Zinkenstraat) werd 95 en Claartje Kickken-Quadakkers (Swier) en Joseph Wachelder (L'Ortyestraat) liepen ruim 91 jaren op onze aardbol rond. Een tweetal tachtigers is ons ontvallen, te weten: Tonny Bogman-Snijders (Maastricht) op 89-jarige leeftijd en Marietje Roebroek-Stappers (Swier) op 87-jarige leeftijd. En vier leden overleden als zeventiger, hun namen: Sjaak Waltmans uit de Teheuxstraat (78 jaar), Herman Brand uit de Jasperstraat (76 jaar), Wiel Boermans uit de Opfergeltstraat (75 jaar) en Marleen Smit-Oehlen, die de laatste jaren in Hulsberg woonde, werd 73.

We kijken met veel respect terug op hun levens en zijn dankbaar voor de vele, vele jaren die zij lid zijn geweest van de Vrienden van Wijnandsrade. Jammer dat zij ons jubileum niet meer kunnen meemaken.

Het bestuur

Overzicht activiteiten Vrienden van Wijnandsrade, tweede halfjaar 2020

Wie had dat kunnen voorzien op Nieuwjaarsdag 2020 .....

Er stonden zoveel activiteiten gepland en toen werd het uitspannel boven onze hoofden gitzwart. U zult ongetwijfeld begrijpen dat ik het hier heb over de coronapandemie die niet alleen ons dorp maar de hele, hele wereld overviel.

Met bovenstaande woorden opende ik het overzicht van de activiteiten van onze vereniging over het eerste halfjaar van 2020.

Ook voor de tweede helft van het jaar 2020 stonden nogal wat activiteiten op de rol en ook nu weer werden veel van die activiteiten verschoven of zelfs afgelast. Gelukkig kwam tegen het einde van het jaar weer een mooi **bulletin**, nummer 66, uit. Hoofdredacteur Wiel Oehlen heeft hier ongetwijfeld weer tientallen uren in gestoken. Naast mijn overzicht waren er nog talloze andere belangrijke artikelen in te vinden. Jos L'Ortye en Jack

Wijnandsrade

Jetten leverden hun gebruikelijke bijdrage en de nieuwe burgervader van Beekdaelen, Eric Geurts, werd door onze voorzitter geïnterviewd. Pierre Snijders liet zijn licht schijnen over de gemeente Wijnandsrade in de vijftiger jaren van de vorige eeuw en Wiel Oehlen schreef over de mooiste Lourdesgrot van ons land. Samen met Jo Luijten liet de hiervoren genoemde Wiel ons weer genieten van 'Sjpreuke van Mooder', deel 5 alweer. Zonder volledig te willen zijn, noem ik tenslotte de bijdrage van Rob Kooiman over architect en schilder Almer Smink. Diezelfde Almer is overigens als gevolg van de coronapandemie al een aantal jaren Prins van onze carnavalsvereniging de Veldkretzers.

Dat de dochter van Prins Almer ook in dit overzicht wordt genoemd, is niet omdat haar vader genoemd wordt, nee Lise Smink nam als winnaar van de jaarlijkse **opstelwedstrijd** voor de kinderen van de basisschool de 'Trofee Pater van der Zee' mee naar de Vink. Lise werd ook nog eens een 'local hero', wat in onze mooie moedertaal een plaatselijke held zou worden genoemd.

Op onze **website** vindt u een verslag van de activiteiten van onze vereniging en ook de hierboven genoemde zaken komen daar, verlevendigd met foto's, voor het voetlicht. Zeker een kijkje waard! Nu ik het toch over de website heb, de digitale versies van ons bulletin zijn daar bijna allemaal terug te lezen en ook wordt op die site Fon Herveille in het zonnetje gezet. Fon schreef het '**wisselgedicht**' en als u nu nieuwsgierig bent geworden, wat een wisselgedicht inhoudt .... een bezoek aan de website maakt u dat meteen duidelijk. Doen dus!

Schrijven over iets dat niet doorging is ook mogelijk en dan heb ik het over de jaarlijkse **bedevaart naar Sittard**. Begin mei trokken we steeds naar die stad en vanaf het station liepen we dan onder de klanken van onze fanfare naar het historische centrum om daar een mis bij te wonen. Ik schrijf 'trokken' want er kwam een abrupt einde aan die jarenlange traditie. De reden kunt u wel raden en ook in 2021 is die activiteit weer geschrapt. Laten we maar vooruitkijken naar 2022.

Een wandeltocht die wel doorging, was de **Isidorus-Gerardus wandeling naar Wittem**. Gepland op 3 juni maar door alle perikelen verschoven naar 2 september. Het was mooi weer en de gezellige groep wandelaars kijkt al uit naar 2 juni 2021 als de volgende editie geagendeerd staat.

De **Algemene Leden Vergadering** kon in 2020 geen doorgang vinden en ook voor 2021 is alles nog onduidelijk. Mogelijk dat we in het najaar elkaar weer kunnen treffen in ons gemeenschapshuis, want dat was in de achter ons liggende maanden niet mogelijk. Met een korte onderbreking

was die locatie namelijk steeds gesloten, stap voor stap lijkt dat in de komende tijd te gaan veranderen. We wachten maar af.

Dat we van de gemeente Beekdaelen onze jaarlijkse **subsidie**, dit jaar € 666,16 mochten ontvangen, nemen we vanzelfsprekend als een positief feit in dit verslag op, net als de € 701,21 die de **Rabo Club Support** opbracht.

Ons **archief** moet hoognodig onder handen worden genomen. Een kleine werkgroep gaat daar mee aan de slag.

Ook denken we erover na of het misschien zinnig is om **straatnaambordjes** langs de verschillende landweggetjes te gaan plaatsen, maar dat idee verkeert nog in een zeer embryonaal stadium. Maar wie weet hoe dat embryo zich in de komende tijd gaat ontwikkelen. We houden u op de hoogte als er tenminste ontwikkelingen zijn.

Samen met de Stichting tot Behoud van Kasteel Wijnandsrade hebben we een plan gemaakt om de trap richting de **Lourdesgrot** op de motte te gaan opknappen. Een groep vrijwilligers onder leiding van Hubert Gerards is daar mee aan de slag gegaan.

Het **kerkhof** bij onze kerk heeft een onderhoudsbeurt nodig en samen met het parochiebestuur gaan we met een groep vrijwilligers uit onze vereniging aan de slag. Verschillende graven liggen er 'verlaten en vergeten' bij, de groenvoorziening vraagt, nee roept, om aandacht en omdat we eind 2021/begin 2022 ons veertigjarig jubileum vieren, is het een goed idee om als cadeau aan de gemeenschap dat onderhoud ter hand te gaan nemen. U hoort van ons!

Het **jubileum** dat voor de deur staat, zal in de komende maanden nog tot menig overleg en andere activiteiten leiden. Maar daarover gaan we u apart informeren. Een tipje van de sluier: een jubileumuitgave van ons bulletin, een boek over de geschiedenis van onze parochiekerk, een .....

Rinus van den Nieuwenhof
(*secretaris*)

Een interview met Math Marell over het na-oorlogse leven in Swier

Math Marell werd geboren op woensdag 10 januari 1940. Het sneeuwde die dag behoorlijk en het kachelkje in de kamer waar Math geboren werd, moest flink gestookt worden om de ruimte op aangename temperatuur te krijgen. Het was volgens Math sowieso een strenge winter die tot eind maart dat jaar zou duren. Math werd als zesde kind in het gezin Marell geboren. Na Math werden nog vijf kinderen geboren, waardoor het gezin uiteindelijk elf kinderen telde: Hein (†), Gerda, Paula, Jan, Mia, Math, Ben, Jos (†), Emiel, Wiel en Alfons (†).

Twee dagen na zijn geboorte, op 12 januari, werd Math gedoopt door pastoor Pereboom in de kerk van Wijnandsrade. Ook die dag kleurde het landschap wit. Vergezeld van de kersverse peettante Emily Marell-Triepels uit Hulsberg en peetoom Math Marell uit Heerlerheide, ging het gezin te voet met kinderwagen, over een spekgladde Swierderkerkweg naar de kerk in Wijnandsrade.

Math als klein jongetje thuis op de boerderij
(foto: uit het privé-archief van Math Marell).

Math kijkt terug op een prachtige jeugd in Swier. Hij genoot van de enorme vrijheid die hij er had, onder meer omdat hij alle ruimte had om heerlijk buiten in de uitgestrekte weilanden te spelen, te voetballen, vlaggetje te veroveren en beekje te springen over de Geleenbeek en de Bissebeek. Er waren veel kinderen in de buurt om mee samen te spelen, zoals de kinderen van Bruls, Rijks, Keeren en Meessen. Bij goed weer liepen ze samen, door de weilanden van Portz, naar school.

De basisschool bevond zich destijds nog in het oude gemeentehuis (waar nu huisarts Hobus zijn praktijk houdt). Math ontving zijn eerste rapport met Kerst in 1946 van juffrouw Vranken. Math herinnert zich nog als de dag van vandaag, dat hij een keer per ongeluk door kinderen tegen de brandende kachel in het klaslokaal werd geduwd. Hij ving zich op met beide handen, waardoor hij alle tien zijn vingertoppen verbrandde. De juffrouw bracht Math direct naar mevrouw Baggen, die naast de school woonde. Zij verbond zijn handen, zodat juffrouw Vranken terug naar de klas kon.

In het schoolrapport dat Math me laat zien, valt terug te lezen dat hij toen zestien dagen moest verzuimen in verband met zijn herstel. In de jaren daarna verzuimde Math nog een aantal periodes van school, onder andere vanwege een armbreuk en later na een val uit de kersenboom, met een beenbreuk tot gevolg. Hij bracht toen zelfs zesentwintig dagen door in het ziekenhuis. Math verliet de basisschool op 31 juli 1952.

Daarna ging hij gedurende twee jaar naar de Technische dagschool (ofwel 'de Ambachtsschool') in Heerlen en daarna vervolgde hij zijn schoolcarrière op de technische vakschool van de Staatsmijnen, waarbij hij de specialisatie elektriciens koos.

Het gezin woonde in een mooie boerderij op Swier 90. De boerderij was eigendom van Frans Portz en de ouders van Math huurden de boerderij. De vader van Math was mijnwerker, zoals in die tijd 'alle Marellen' volgens Math 'op de Koel' werkten. Het gezin had een akker die bewerkt werd door bevriende boeren met een paard. Aangezien er veel keuterboeren in en rondom Swier waren, werd er veel samen gewerkt. Zo herinnert Math zich dat zijn vader boer Hupperichs ging helpen om de aardappels met de riek uit te doen. Math hielp 's avonds om de aardappels op te rapen van het veld. De boeren werkten samen in goede verstandhouding en zoveel als mogelijk met gesloten beurzen: dienst en wederdienst. Math noemt deze club van boeren dan ook wel 'de Verenigde Naties van Swier'. Ze vormden immers een team van boeren dat erg goed met elkaar kon samenwerken. Het team keuterboeren werd onder meer gevormd door de

families Driessen, Bosten, Keeren, Marell, Ritzen, Habets, Möderschein, Bex, Zef Meessen en Wiel Meessen.

Zo herinnert Math zich dat eind augustus, begin september het graan werd geogst met de zeis en naderhand met de maaimachine. Vrij snel na de oogst vond het dorsen plaats. De boer Wiel Vaessen, die op 'de Vel' woonde, had een dorsmachine (ook wel 'Dampmesjien' of 'Dèsjkas' genoemd), waarmee het stro van de vrucht werd gescheiden. De dorsmachine werd aangedreven door een tractor.

Wiel Meessen, die als kantonnier bij de gemeente werkte, maakte samen met Wiel Vaessen een planning voor 'de Verenigde Naties van Swier' om te dorsen. Wiel Vaessen had immers een druk programma in de tijd dat gedorst werd. Op de afgesproken datum kwam hij met zijn dorsmachine naar de Putweg (nu Landweg) in Swier. Wiel Meessen lichtte de deelnemers in dat ze vóór die datum de vruchten gerooid moesten hebben. Paarden en karren werden geregeld die de vruchten, zoals bijvoorbeeld het koren, ophaalden waar vervolgens een graanmijt ofwel 'Miet' mee gebouwd werd. Deze werden in langwerpige vorm op de akker gevormd. Zo lagen op één 'Miet' bijvoorbeeld tarwe en koren van meerdere boeren bij elkaar; deze werden telkens gescheiden door wilgentakken. Als de graanmijten klaar waren, werden ze met roggestro afgedekt tegen de regen. Meestal werden de graanmijten verzekerd tegen brandschade. Op de dag dat Wiel Vaessen de dorsmachine in de Putstraat op het land van Guillaume Bex installeerde, was het feest voor de jeugd. De mensen die meewerkten, werden goed van eten voorzien. Mevrouw Meessen-Bex verzorgde voor het team van Wiel Vaessen een warme maaltijd. Door schaalvergroting en ruilverkaveling kwam na ongeveer tien jaar (rond 1960) een einde aan deze mooie traditie van het gezamenlijk dorsen door 'de Verenigde Naties van Swier'.

'De Verenigde Naties van Swier' hielpen elkaar niet alleen bij het boerenbestaan, maar stonden ook voor elkaar klaar tijdens andere gebeurtenissen, zoals ziektes, overlijdens, feesten, maar ook in oorlogstijd. Zo vertelt Math dat ieder gezin in Nederland in de Tweede Wereldoorlog een setje bonnen kreeg. Er waren bijvoorbeeld textiel- en levensmiddelenbonnen en koffie- en theebonnen. Onderling ruilde men die bonnen. De moeder van Math ruilde bijvoorbeeld vaak koffie- en theebonnen tegen textielbonnen, zodat ze bij de gezusters Hermans in Nuth weer kleding kon kopen voor het grote gezin. Ook als iemand stierf in Swier hielp men elkaar. De burens van de overleden persoon maakten het graf op het kerkhof.

Ook herinnert Math zich een heuglijke gebeurtenis, waarbij een oom, ook wel 'heerroom' genoemd in die tijd, op 3 augustus 1941 door de bisschop van Roermond tot priester Pater Michael Marell werd gewijd (vernoemd naar de aarstengel Michael). Deze inwijding vond plaats samen met de inwijding van pater Laurentius Driessen in de kapel op het kasteel van Wijnandsrade. Pater Laurentius deed de eerste mis op zondag 10 augustus en de heerroom deed de eerste mis op 15 augustus 1941 in de kerk van Wijnandsrade. Dit was een zeer unieke gebeurtenis, want beide priesters woonden op honderd meter afstand van elkaar in Swier. Naar aanleiding van deze heuglijke gebeurtenis was er een groot feest bij de ouders van Math thuis. De jonkheid van Swier versierde de huizen van Marell en Driessen, evenals de toegang van het klooster naar de kerk.

(foto: uit het privé-archief van Math Marell).

Wijnandsrade

Math vertelt dat de buurtbewoners van Swier destijds erg vlijtige mensen waren. Vanaf 1948 vertrokken maar liefst zes dappere dienstplichtige buurtbewoners van Swier (Harry Luijten, Harrie Kickken, Albert en Martien Driessen, Zef Dreessen en Hein Marell) per boot naar Indonesië. Ook vanuit het dorp Wijnandsrade vertrokken enkele dienstplichtige soldaten, onder andere Nic Wetzels en Jan Mulkens (van de Hellebroekerweg), naar Indonesië. En ook Ger Wuijsten, een Rotterdammer die een aantal jaren bij de ouders van Jeanne Habets woonde, ging vrijwillig mee. In die tijd was Jeanne bestuurslid van de buurtvereniging van Swier. Ook de schilder Jan Wetzels uit Wijnandsrade ging als vrijwilliger mee overzee.

Het was een bloedige strijd. Na driehonderdvijftig jaar onder Nederlands bewind accepteerde Nederland op 27 december 1949 de Indonesische onafhankelijkheid en keerden de dappere strijders terug naar Swier en Wijnandsrade. Om hen te bedanken voor hun daden, kregen ze allemaal een nieuwe fiets van de buurtvereniging. Ook hing achter in de kerk als erbetoon een foto-collage van de Indië-gangers.

(foto: uit het privé-archief van Math Marell).

Deze fietsen werden bekostigd uit de opbrengsten van de 'weienfeesten' die de buurtvereniging van Swier organiseerde in de zomer. Zoals de naam al doet vermoeden, vonden de festiviteiten op een weiland plaats. De fanfare verzorgde de muzikale omlijsting en men kon een dansje maken op de speciaal daarvoor aangelegde dansvloer (een zogenaamde 'Zjwiek'). Er werden activiteiten georganiseerd, zoals schieten met de windbuks, kegelen en een tombola.

Wie gedurende het jaar graag een pilsje dronk of op zoek was naar gezelligheid, kon terecht in één van de maar liefst drie kroegen die Swier rijk was. Zo hadden café Erens en café Rooijen een volledige vergunning. Bij café Rooijen was er zelfs een kegelbaan en een dansvloer. Dan was er ook nog café Bruls. Vanaf 1948 kon men voor vers brood en een lekkere vlaai terecht bij bakkerij Bemelmans en voor levensmiddelen kwam er een kruidenierszaak bij café Erens.

Kortom, een bruisend buurtschap waar veel te beleven viel en de burgers zowel in goede als in slechte tijden voor elkaar klaar stonden. Ik kan me voorstellen dat Math zich daar geen dag verveeld heeft in zijn jeugd jaren!

Esther Steins

SPRONCKEN
KOUDETECHNIEK
KOELEN - VRIEZEN - AIRCONDITIONING

Hoofdstraat 45 A
6333 BE Schimmert
Tel: 045 - 4042348

www.sproncken.nl
info@sproncken.nl

Erkend specialist
koudetechniek

Canisius
 DE LEKKERE STROOP UIT LIMBURG

Stroopfabriek Canisius Henssen BV
 Nagelbeek 6-8
 6365 EK Schinnen
 Tel. +31(0)46-443 1212
info@canisiusstroop.nl • www.canisiusstroop.nl

De Osseploeg

Natuurlijk leuks voor binnen en buiten

www.osseploeg.nl

MOTOREN REVISIE STEINS

Motoren Revisie Steins, al meer dan 25 jaar een begrip in de revisie wereld, heeft zich ontwikkeld tot de specialist op het gebied van:

- revisie van Diesel-, Benzine- en LPG motoren
- krukassen slijpen
- krukassen balanceren
- scheuronderzoek (kruk)assen
- testen en reviseren van common rail injectoren
- draai en freeswerkzaamheden
- verkoop van onderdelen, ruilmotoren, turbo's, en brandstofpompen.

In onze, geheel vernieuwde werkplaats, hebben wij alle expertise, van personenwagen tot industriemotor, onder één dak. We werken uitsluitend met gekwalificeerd personeel, stuk voor stuk professionals! **Motoren Revisie Steins, vakmanschap en kwaliteit.**

DE VALKENBERG 7 • VALKENBURG A/D GEUL • T +31 (0)43 - 609 01 09 • MOTORENREVISIESTEINS.NL

Professioneel
en betrouwbaar!

petit

• verbindt ••

• telecom • projectmanagement • IT oplossingen • domotica & beveiliging

Stationstraat 59 • 6361 BH Nuth • T 045 524 23 24 • petitverbindt.nl

RIJSCHOOLROGER

Staat al 10 jaar garant voor kwaliteit

- Rijlessen schakel
- Rijlessen automatisch
- Aanhangwagens binnen 1 dag
- Gratis introductieles Categorie B
- Theorielessen
- Erkend instructeur
- ADHD, Autisme en Faalangst
- Voorbereiding voor Rijtesten

WWW.RIJSCHOOLROGER.NL | T: 06 – 47 38 24 15

Achter de Gevel van 'het Bostenhoes'

Huizen dragen de geschiedenis van een dorp in de stenen. Soms overduidelijk in jaartallen of namen op de gevels. Soms ook stiller. In de levens van generaties bewoners. In meubels en moestuinen of in lagen verf op weerbarstige hekken. In 'Achter de Gevel' gaan we op zoek naar het verhaal achter de gevels van de huizen in Wijnandsrade en Swier. Dit keer Swier 70, oftewel 'het Bostenhoes'.

Het is een opvallend onopvallende gevel. Lang en vrij strak met een houten, donkergroene poort naar de smalle stoep. Boven de poort kijkt Sint Christoffel vanaf zijn gevelkapelletje neer op bezoekers. In het Bostenhoes woont sinds 2011 de familie Odekerken die het pand met liefde en aandacht heeft opgeknapt. Dennis en Emily hebben in tien jaar tijd elke steen in handen gehad. Het metalen frame van de nis is door Stan Laudy gemaakt, zoon van de bekende kunstenaar Eugène Laudy. 'We hebben enkel de gevel met rust gelaten', lacht Dennis. 'Alhoewel, het gevelkapelletje met Sint Christoffel is wél nieuw. We vonden het een mooi idee dat de beschermheilige van de reiziger iedereen begroet die door de poort reist. Toen we hem lieten inzegenen door de met ons bevriende pastoor Constantijn Dieteren (na collegiale goedkeuring van pastoor Jan Geilen), voelde het toch een beetje alsof het huis gezegend werd'.

Door de poort

Waar veel huizen regelmatig van eigenaar wisselen, ontleent 'het Bostenhoes' zijn naam aan de familie Bosten die hier jarenlang woonde. Een huis dus, dat tot 2011 lang hetzelfde is gebleven. Toen de familie het huis kocht, waren de douche en het toilet gevestigd in de oude stal, gescheiden van het woonhuis door een serre. Wie nu door de poort gaat, heeft zicht op de moestuin, groene weidelanden en een paardenstal. De keuken is aan de achterkant een en al glas en baadt in het licht. De oude stal is nog steeds herkenbaar, ook vond de familie een mestvaalt en zelfs funderingen van een aanbouw die er al niet meer was toen zij het huis kochten. Hoe oud het huis is, of hoe het er vroeger uit heeft gezien, is moeilijk te zeggen. In het boekje "De Geschiedenis van Swier" van J. Meessen met tekeningen van J. Dekkers staan de huizen van Swier nauwgezet beschreven. Over het Bostenhoes wordt vermeld:

'We doen een paar stappen verder en komen bij de woning Nijsten-Haaze. Dan wordt het Bosten-Nijsten en wordt nu bewoond door Hub Bosten. Zij nog vermeld dat er in 1964 een felle brand woedde en er toen een verbouwing plaats had. Bouwjaar 1866'.

Wynantsrade

Bouwjaar 1866 dus. Een jaartal dat volgens het boekje het bouwjaar is van wel heel veel huizen in Swier. Maar door de brand is er weinig bekend van hoe het huis eruit heeft gezien voor die tijd. Dennis en Emily hebben het jaartal 1866 in een Belgisch blauwstenen sluitsteen in de zij- en achtergevel verwerkt.

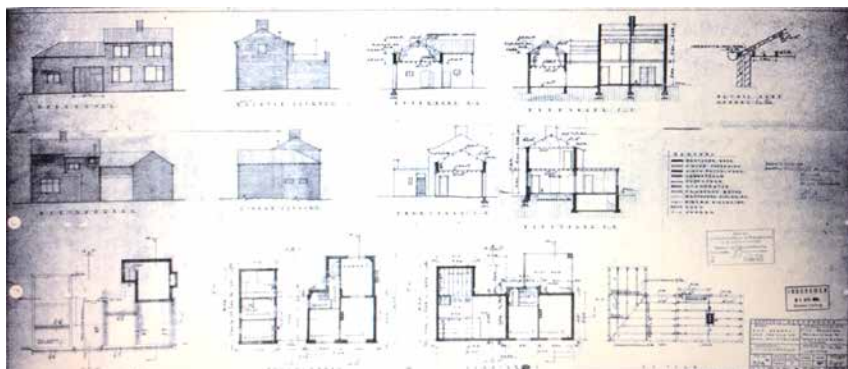
De brand

Math Marell en Zef Meessen kennen het huis nog uit hun jeugd en herinneren zich de brand nog goed. 86 lentes jong, heeft Zef in zijn leven in twee huizen gewoond. 'Eerst op nummer 39 en daarna op nummer 41. Door de brand was de bovenverdieping in de as gelegd, maar volgens mij is de familie wel beneden blijven wonen, ook tijdens het opknappen. Wat de brand veroorzaakte? Ik denk een schouwbrand. Dat gebeurde vroeger vrij vaak'. Ook Math herinnert zich de familie die in het huis woonde. 'Hub Bosten trouwde met de dochter van Nijsten, vandaar dat het huis van naam veranderde. Eigenlijk zou het nu het 'Odekerkenhoes' moeten heten. Het was een familie met vijf kinderen, niet heel groot voor die tijd. Wij hadden thuis acht jongens en drie meisjes. Bij Zef vijf jongens en een meisje en bij Vorsten waren ze zelfs met dertien kinderen. We hadden altijd een voetbalteam om mee te spelen!' Volgens Math trok Hub rond 1926 in het huis. Of het een boerderij was, daar zijn de heren stellig over. 'Ach nee, Bosten was een keuterboer en werkte overdag bij de mijnen. Hij had een koe, wat kippen, varkens en een moestuin. Zoals eigenlijk bijna iedereen'.

Vakwerkhuisen en kiezelwegen

Waarschijnlijk was het Bostenhoes wel ooit een vakwerkhuis. Volgens historica Els Diederik is 98% van de gebouwen in Swier ergens in de 19de eeuw gebouwd als vakwerk. Waarom het jaartal 1866 zo vaak voorkomt als bouwjaar? Dat antwoord moet ze ons helaas schuldig blijven. Math en Zef hebben het huis nooit gekend als vakwerkhuis. Wel herinneren ze zich als de dag van gisteren 'de lange wei', oftewel het voetbalveldje tussen de twee beken waar vele uren werden weggeschopt. 'Als je een corner nam, stond je zo in de beek', lacht Math. Naar school in Wijnandsrade gingen ze te voet, toen nog over de kiezelweg. 'In de ochtend eerst naar de kerk, waar je een aantekening voor kreeg in een boekje. Dat boekje heb ik nog steeds. En dan in de lunchpauze weer naar huis lopen, om na het eten snel weer terug te rennen zodat je op tijd in de les was'. Zef weet nog goed hoe de kabels van het transformatorhuisje over hun hoofden naar Swier terugleidden. En hoe de

weg in de winter werd vrijgemaakt door zijn vader. 'Geen tractor, handwerk. Soms met de driekantige sleet en het paard'.

Bouwtekening.

Het is nu moeilijk voor te stellen dat kinderen elke dag zo'n stuk heen en weer liepen naar school, of dat mensen – naast hun werk – bijna zelfvoorzienend waren met een aantal dieren en een moestuin. Maar toch, knijp even met de ogen op een warme zomeravond en je ziet de jongens alweer bijna over het veld rennen.

Karien Goessens-Schrijen

(foto's en afbeelding: uit het privé-archief van Dennis Odekerken)

Kent u een mooie geschiedenis van één van de huizen in Swier of Wijnandsrade, of zou u graag wat meer willen weten van een bepaald huis? Neem contact op met de redactie en we kijken graag of we u kunnen helpen.

Moeder mol

Een van de gevolgen van de Corona-pandemie was dat wij niet meer 'de grens over konden'. Van de nood een deugd makend grepen vele landgenoten het fraaie voorjaarweer aan om dan maar te voet of per fiets het eigen land te gaan verkennen. En zo ontdekte een groep sportievelingen van de VLAM (Vereniging Literaire Activiteiten Maastricht) de poëzieroutes van Wijnandsrade. Niet veel later verscheen op hun website het onderstaande bericht.

De redactie

vlam
leest poëzie
in donkere tijden

Keuze van Irma Rekkó

een gedicht voor jezelf
of om voor te dragen
op 1,5 m. afstand

37

MOEDER MOL

denkend aan de lente
lag moeder mol onrustig
in haar hol te wachten
op een mollig manspersoon

de winter leek toch zo
ontzettend lang
dat vond ze trouwens
ieder jaar

wat zou ze nu al graag
in d'ondergrondse wandelgangen
het te verwekken kroost
ravottend heen en weer zien lopen

helaas bestaat het leven van
een mollenvrouw
voornamelijk uit hopen

Tiny de Lange

Dit geestig gedicht heb ik gespot op een wandeling tussen Nuth en Wijnandsrade.

Gedichten zijn welkom via info@vlammaastricht.nl
Alle gedichten zijn terug te lezen op www.vlammaastricht.nl/de-vlam-leest-poezie

De laatste melkkoeien van Wijnandsrade

Het gebeurde met de stille trom, maar toch willen wij het hier kort memoreren. Op zaterdag 19 december 2010 verhuisden de melkkoeien van de familie Snijders van de Brommelerhof naar een nieuwe bestemming elders. En daarmee verdwenen de laatste melkkoeien van Wijnandsrade uit ons dorp. (foto's: Wiel Oehlen).

De redactie

Gemengd Nieuws

Wijnandsrade 28 december 1900 – Verleden zondag en woensdag gaf onze toneelvereniging ‘De Vriendenkring’ met medewerking van onze fanfare een opvoering, welke in alle delen geslaagd mag heten. Van heinde en verre waren liefhebbers van toneel toegesnel om het drama: ‘De Bokkenrijders’ door de eerwaarde pater Kerkhoffs te zien opvoeren. Jammer dat er velen bij gebrek aan plaats niet onder de toeschouwers mochten behoren. Wat de opvoering betreft voorwaar zij was keurig, wat wij te danken hebben aan de bekwame directeur H. Vijgen. De apotheose werd ook zeer geroemd. De verschillende nummers, door de fanfare uitgevoerd, dankzij de wakkere directeur L. Crijns, voldeden goed. Ook het zangkoor kweet zich goed van zijne taak. Het kluchtspel ‘Incognito’ liep eveneens goed van stapel. Het publiek, keerde dan ook hoogst voldaan huiswaarts.

Wijnandsrade 27 februari 1981 – De problematiek ontstaan rond de exploitatie van de nieuwe kantine in het sportcomplex Wijnandsrade, is gisteravond tijdens de raadsvergadering niet tot een oplossing gekomen. Voor de tweede achtereenvolgende maal werd het voorstel van B. en W. om het beheer over te dragen aan een neutrale stichting met drie stemmen vóór en vier tegen verworpen. Tegen stemden de raadsleden Marell, Bruls, Houben en Habets. Even dreigde de behandeling te ontaarden in een Poolse landdag. De verwarring bij de raadsleden was zo groot, dat op een bepaald moment vier alternatieve voorstellen op tafel lagen. Het raadslid Math Marell was kwaad op het college omdat dit achter de rug van de raad om was gaan praten met de sportverenigingen van Wijnandsrade. Hij bleef weigeren om achttien jaar lang tienduizend gulden te betalen aan de voetbalvereniging Wijnandia als een afkoopsom voor het exploitatierecht voor de oude kantine. ‘Wij wilden alleen maar in een bemiddelende rol met de sportverenigingen spreken. Wat kan het gemeentebestuur nog meer doen om te komen tot een oplossing’, liet waarnemend burgemeester Van Loo weten. Prompt diende het raadslid Marell een motie in om het beheer van de kantine over te dragen aan de voetbalvereniging. Zou het voorstel van B. en W. worden aangenomen, dan zou er een protest worden gezonden naar G.S., dreigde hij.

Op verzoek van het raadslid Roebroek werd de vergadering voor vijftien minuten geschorst. Na heropening werd het voorstel van B. en W. verworpen.

Wijnandsrade 21 augustus 1981 – Een stijlvolle eucharistieviering en een daaropvolgende receptie in het gemeenschapshuis hebben zaterdag laten zien, dat de inwoners van Wijnandsrade ‘hun’ pater Michael Marell nog lang niet vergeten zijn. Zijn veertigjarig priesterfeest kreeg daardoor extra kleur. Bij de druk bezochte receptie mocht hij de felicitaties in ontvangst nemen van burgemeester en wethouders, oud-burgemeesters Frans Cortenraad en Jos Sniijders, terwijl tevens vele geestelijken uit België de hand kwamen drukken van een man, die in zijn priesterloopbaan door een grote wilskracht veel heeft weten te overwinnen.

Pater Michael Marell mocht vele felicitaties in ontvangst nemen.
(afbeelding: uit het privé-archief van de auteur).

Wijnandsrade 24 februari 1968 – Na langdurige discussies heeft de gemeenteraad van Wijnandsrade tijdens de begrotingsvergadering vrijdagavond besloten de jaarlijkse subsidie-uitkering aan de kerkgenootschappen dit jaar op te schorten naar een later tijdstip. De

Wijnandsrade

raadsleden kwamen tot dit besluit omdat volgens hen pastoor Vincent Meys van Wijnandsrade zich niet gedragen heeft, zoals een parochieherder betaamt. Het raadslid Jos Houben bracht het gedrag van de vijfenvijftigjarige pastoor ter sprake. In een emotioneel geladen betoog luchtte hij zijn hart. Het opvallend gedrag van de pastoor was een doorn in het oog van de heer Houben. Het feit, dat de pastoor zich niet al te lovend over de landbouwers van Wijnandsrade zou hebben uitgelaten had het raadslid erg gekrenkt. De pastoor zou namelijk de landbouwers als 'stomme boeren' betiteld hebben. Dit nam de heer Houben niet. Hij wenste derhalve de zaak uitgezocht te zien. Voorts somde hij een aantal gebeurtenissen in het dorp op, waarbij de pastoor zichzelf in opspraak zou hebben gebracht. 'Er moet werk van worden gemaakt. Wij moeten ons wenden tot het bisdom', meende het raadslid. Het raadslid Hub Eurlings sprong voor de parochieherder in de bres. Hij wilde er geen politieke kwestie van maken. 'Dit moet het kerkbestuur zich aantrekken. Wij hebben geen bewijzen in handen omdat wij er slechts van horen zeggen van op de hoogte zijn gekomen', was hij van oordeel.

Wijnandsrade 25 juni 1966 – Op de zondagen 3 en 10 juli houdt de voetbalvereniging RKVV Wijnandia weer haar jaarlijks voetbaltoernooi. 'De Burgemeester Snijders Wisselbeker', geschonken door oud-burgemeester Jos Snijders werd vorig jaar gewonnen door de voetbalvereniging Kakert uit Schaesberg. Evenals vorige jaren zullen vele verenigingen acte de préséance geven en zal er van goede en spannende sport genoten kunnen worden. De inschrijving voor dit toernooi kan nog geschieden tot zondag elf uur in zaal Bloebaum, waar op dit tijdstip de loting zal plaatsvinden.

Wijnandsrade 19 januari 1937 – Met ingang van maandag jl. zijn de werklozen uit de gemeente geplaatst bij de particuliere werkverschaffing van de heer Snijders te Brommelen Wijnandsrade, namelijk het ontginnen van bos en hakhout. Gewerkt wordt met rijkssteun. Het werk staat onder toezicht van de Nederlandsche Heide Maatschappij.

Wijnandsrade 14 juni 1933 – Dezer dagen had de begrafenis plaats van de heer Hubert Drummen, oud-gemeentesecretaris en ambtenaar van de burgerlijke stand en directeur van de Boerenleenbank. De heer Drummen werd in 1905 tot gemeentesecretaris en ambtenaar van de burgerlijke

stand benoemd. In de gemeente waar zijn vader burgemeester was, had de overledene gelegenheid genoeg om zich in gemeentezaken te bekwamen. Dit gevoegd bij zijn joviale omgang en zijn bereidwilligheid om iedereen te helpen, maakte hem tot een algemeen geacht persoon, ook buiten onze gemeente. Met de heer Drummen gaat een algemeen geacht inwoner van Wijnandsrade heen. Hij ruste in vrede!

Wijnandsrade 25 augustus 1983 – De balletvereniging van Wijnandsrade zal op donderdag 1 september haar activiteiten in het gemeenschapshuis hervatten. De kosten bedragen voor kinderen fl. 15,- en voor volwassenen fl. 20,- per maand. Belangstellenden kunnen zich aanmelden bij mevrouw Maubach, Mascherelstraat 11, Wijnandsrade, tel. 242427.

Wijnandsrade 1 maart 1965 – Ook in Wijnandsrade hebben de zotten de macht gegrepen en dat voor het eerst. Rond elf uur zondagmorgen trok prins Wiel I met zijn gevolg op naar het gemeentehuis onder de muzikale begeleiding van de fanfare St. Caecilia. Op het raadhuis wachtten hen burgemeester Snijders en de voltallige gemeenteraad op. Na toespraken over en weer werd de macht en het symbool hiervan – de gulden sleutel – overgedragen. Een bijzondere reden tot vreugde van de pas opgerichte carnavalsvereniging ‘De Veldkretzers’ was de toezegging van een extra-eenmalige subsidie van honderd gulden: een geste van het voor drie dolle dagen aftredende gemeentebestuur, dat met een donderend alaaf werd begroet. Prins Wiel I dankte de ‘aftredende’ burgervader voor het in zijn beleid gestelde vertrouwen en beloofde ‘De Veldkretzers’ – met andere woorden geheel Wijnandsrade – een onvergetelijke carnaval. Math Marell voerde aansluitend nog het woord en dankte de ‘ex-burgervader’, de raad en gemeentesecretaris voor verleende medewerking en verhieft de burgemeester tot de waardigheid van Opper-Veldkretser. De Opper-Veldkretser dankte voor deze onderscheiding – de eerste in zijn leven – en nodigde het gezelschap uit tot het drinken van de erewijn. Des middags trok een optocht in het klein – een fraai versierde prinsenwagen – door Wijnandsrades straten. Bij deze gelegenheid bedacht prins Wiel 1 de jonge Veldkretserkes met snoep.

Uit het privé-archief van Jack Jetten

Schilderij van huis Steins (achterzijde), Swier 45

Tuinzijde van het huis van Steins op een schilderij van Wiel Kwakkernaat uit Valkenburg (foto: uit het privé-archief van de auteur).

Wij zien een witgepleisterd vakwerkhuis met een overstekend strooien dak. Het zou huis Steins, Swier 45 moeten voorstellen, maar dan de achterkant. Voorlangs de gevel loopt een beklinkerd pad, onder de dakdrup. De onderkant van de gevel is 'gezwertseld' (zwart geverfd) tegen het opspattende water en vuil, want het dak is niet voorzien van een 'kanjel' (regengoot).

Het raam kijkt vanuit de 'sjin' (bergplaats, werkruimte) op het erf met scharrelende kippen en op d'r *koeëlef* (moestuin). Twee deuren leiden in 't 'hoes' en de 'sjoëesterie' (schoenmakerswerkplaats). Een muurtje met een 'veëke' op de voorgrond en links daarnaast een poel. Rechtdoor kijken we

aan tegen een schuurpoort en een lagere aanbouw onder een lessenaarsdak. Onzeker is of schuur en aanbouw tot de Steinswoning behoren of dat deze onderdeel zijn van het huis aan de overkant van de steeg, nummer 43, waar Bruls woont? De deur links van de poort geeft toegang tot een ruimte met hooiopslag, waar ook een varken of een koe zijn binnenverblijft heeft. In deze ruimte bevindt zich aan de straatkant een deur, die uitkomt op het pad in een hoek met de voordeur. Parallel aan de stal en in het verlengde van de schuur, woont Zef Meessen, zijn vakwerkschuur grenst aan de straat met tegen de voor(top)gevel het Swierder kruutske. De terugliggende straatgevel van huis Steins is einde 19de eeuw van vakwerk herbouwd in baksteen.

In 2016 publiceerde ik in 'Bulletin Wijnandsrade' een artikel over een onderzoek van dit pand, dat helaas niet meer bestaat. Het was gelegen midden in Swier, uitkijkend op de Landstraat, vroeger Putweg genoemd. Het gietijzeren wegkruis markeert deze plek nog altijd. Deze eeuwenoude, voormalige carréboerderij in vakwerk stamde uit de 18de eeuw en was gelegen aan Swier tussen 't 'kleë getske' en het voetpad I g'n Wales. Beide paden lopen richting de Bissenbeek en verder naar Hellebroek en Nuth.

In januari 1958 vieren mijn ouders, Lieske Steins (geboren in Swier in 1907, overleden in Berg 1990) en Hub Diederer (Valkenburg 1906 – Maastricht 1964) hun zilveren huwelijk. Zij wonen met hun gezin van tien kinderen in Valkenburg aan de Reinaldstraat 15. Op nummer 17 woont buurman Wiel Kwakkernaat. Hij is huisschilder en schildert af en toe in zijn vrije tijd. Als verrassingscadeau wil hij het geboortehuis van Lieske schilderen. Dit is het onderwerp van het schilderij in dit artikel. Voordat hij begint, fietst hij naar Swier, met het adres op zak, dat hij gekregen heeft van zijn buurman van nummer 19 (Zef Driessen, toevallig afkomstig van Swier). Ter plekke maakt hij een potloodschets van de achterkant van de woning en keert weer huiswaarts. Met hulp van deze tekening en zijn geheugen maakt hij het schilderij.

Er is echter een sterk vermoeden dat hij bij het schilderen een 'gelijkende' foto op zijn netvlies heeft gehad of gekregen. Misschien heeft hij zich laten inspireren door een prent uit het boek van de bekende fotograaf J. Gallée, uitgegeven in 1908.

Het betreft een aanzicht van een vakwerkboerderij op de Snijdersberg, aan de *Piemelehook*, in Geulle. De heemkundevereniging van Geulle heeft de fotoplek bevestigd.

Schilderij Wiel Kwakkernaat vakwerkhoeve Geulle; Tekening van Els Dieren van het voorfront huis Steins in 1963, links naast de voordeur komt de (niet zichtbare) deur uit vanuit de stal. (afbeeldingen: uit het privé-archief van de auteur).

De overeenkomsten zijn frappant, gezien de ligging en de schaduw, de vorm van huis en dak, de plaats van de schoorsteen, de schuur met grote houten poort, het bakhuis ertegen en het silhouet van de boom op de achtergrond. Bij navraag aan de schilder in 2016, hij was toen 94, blijft hij bij zijn bewering, dat hij het huis in Swier heeft geschilderd! De vraag blijft, in hoeverre hij de werkelijkheid heeft uitgedrukt want ooggetuigen herkennen zich niet helemaal in de weergave. Feit is, dat het schilderij in ieder geval een nostalgische interpretatie geeft, zoals het er in vroeger tijden aan de achterkant uitgezien zou kunnen hebben.

Els Dieren (in bezit van het schilderij)

In den Haversack
Putstraat 58
6361DK Nuth

06-51324571
info@haversack.nl
www.haversack.nl

Bouwbedrijf Gerards
Wijnandsrade, 06-46190862

Voor al uw bouw- of
verbouwplannen?
Bel ons voor een
vrijblijvend gesprek.

www.bouwbedrijfgerards.com

**AAN DE
MEULE
RESTAURANT**

**DIT IS
DÉ KRACHT
VAN FRISSEN**

TUIN&PARKMACHINES

VEEGMACHINES

INDUSTRIEMACHINES

REINIGINGSMACHINES

mens. kennis. machines.

Friszen Groen Techniek B.V.
De Valkenberg 15 | 6301 PH
Valkenburg aan de Geul
+31 (0)43 - 60 89 200
www.friszen-groentechniek.nl

FRISSEN
GROEN TECHNIEK

Luijten GROEP

luijtengroep.nl

Alles in één hand, dat ontzorgt!

Luijten Groep is een dynamisch en energiek bedrijf, dat bestaat uit een team met groene vingers, harde werkers en knappe koppen. Sinds de oprichting in 2003 hebben we al menig project met plezier mogen ontwikkelen, uitvoeren en onderhouden.

Luijten Groep staat voor totale ontzorging van onze opdrachtgevers. We bundelen onze krachten, werken samen en combineren de beste diensten van onze bedrijven zodat we van ontwikkeling tot advies en van uitvoering tot nazorg een maatwerk totaalpakket kunnen bieden. Samenwerking versterkt! Luijten Groentechniek BV, Equipment Service Zuid BV en Greenspot & Co BV bundelen haar talenten in Luijten Groep!

Luijten Groentechniek

- Design & Construct
- Tuin aanleg en onderhoud
- Openbare ruimte
- Landschap beheer
- Grondverzet
- Boomverzorging
- Gladheidsbestrijding
- Reinigingstechniek

Equipment Service Zuid

- Inkoop, verkoop en verhuur materieel
- Onderhoud en reparatie van alle merken machines
- Grondverzet
- Transport
- Groenvoorziening en cultuurtechniek
- Kleinmaterieel
- Infra en bouwtechniek
- Reinigingstechniek

Greenspot & Co

- Design & Construct
- Natuurlijk spelen
- Sport & adventure
- Beleef en beweegruiimte
- Participatie
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Thermiekstraat 21 | 6361 HB Nuth | +31 (0)45 565 0711 | info@luijtengroep.nl

Jan Gerard van Kerkherderen, schepenzoon van Wijnandsrade

Joannes van Kerkherderen werd geboren in Hulsberg, hoogstwaarschijnlijk op landgoed Aalbeek en was schepen van Wijnandsrade van 1681 tot 1717. Hij huwde in 1663 met Maria Roebroex (Roebroox), dochter van Jan Roobroeck en Catharina Debets. Het echtpaar kreeg zes kinderen. De eerste twee werden gedoopt in Wijnandsrade en de volgende vier in Hulsberg. Het vijfde kind Gerardus Joannes werd op 7 november 1677 gedoopt in Hulsberg en zou, een voor die tijd, opmerkelijke carrière maken.

Na zijn lagere school ging hij studeren aan de Latijnse school van de Jezüieten in Maastricht. Als zestienjarige vertrok hij in 1694 naar Leuven, waar hij ging studeren aan de oude universiteit; de eerste twee jaren, de propedeutische Artesstudie, die voor iedereen (behalve rechten) verplicht was en daarna filosofie. Hierna studeerde hij nog klassieke talen en theologie, waarna hij in 1700 het diploma haalde. Al in datzelfde jaar (23 jaar oud!) werd hij tot professor Latijn benoemd aan het Collegium Trilinguae (Drievuldigheid college) in Leuven, welke functie hij bekleedde tot zijn dood in 1738. In 1719 huwde hij Anna Maria Caulants.

Bekend was hij door vele publicaties over de grammatica van het Latijn. Na 1722 gaf hij ook nog lessen geschiedenis aan het Collegium Trilinguae (professor latinae linguae et historianum) en werd hij door keizer Josef I van het Rooms-Duitse rijk tot keizerlijk historiograaf benoemd. De beroemde Nederlandse geleerde Antoni van Leeuwenhoek schreef hem twee van zijn bekende Send-brieven, namelijk: 'De stoffe in de tarwe, gerst enz.' en 'Het eeten van versch vleesch veroorzaakt afgangen' (= diarree). Van Leeuwenhoek schreef deze brieven zowel aan 'de Hoog-edele Heere van de Koninklijke Sociéteit' te Londen als aan andere Aansienelyke Geleerde Liederen.

Hieruit blijkt wel dat van Kerkherderen tot over de grenzen een gerespecteerde geleerde was. Jan Gerard van Kerkherderen stierf in 1738 in Leuven.

Henri Peters

Bronnen: Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique Neve Felix., Wikipedia, Matrikels Oude universiteit Leuven.

Wynantsrade

Fig. 1
ANTONI van LEEUWENHOEKS
SEND-BRIEVEN.

I. BRIEF.

Vleesch van den Walvis dikker by de staart, dan op het gonske lichaem, en waarom? Tder vleeschdeelte met een vlesse omwonden. Tder vles-fiberije van den Walvis bestaat uit veele deeltjes. Tder zwaartz deeltje is niet groeter, als dat het een gemeen zantje kan bedekken. Het vleesch van den Walvis gedroegt, en door 't Vergrootglas gezien, vertoont zich kleiner, enz. Menigte van membraantjes, die de gezeyde vleeschdeeltjes doorloopen. Dus is yder vleeschdeeltje als een muscul ofte spier. Vleeschdeeltjes weer natgemaakt boedang zich uytzietenden? Onder de gemelde membraantjes loopen veele bloetvaten. Rimpels in de vleeschdeelen van den Walvis: waar uit dezelve ontstaan? De vles-fiberijes van den Walvis bestaan al wederom uit andere Fiberijes. De Fiberijes van 't rantsvlesch ook met membraantjes omwonden.

A

AAN

Keizer Josef.

Voorbeeld Send-brief.

(foto's: uit het privé-archief van de auteur).

Correcties en aanvullingen

(Ingezonden bericht)

Geachte redactie,

Bij het doorbladeren van uw fraaie Bulletin nummer 65 viel mijn oog op het artikeltje 'Een bijzonder kruis uit de Tweede Wereldoorlog'. Hierbij een kleine kanttekening.

De in het verhaal voorkomende heer Rennes was Godert van Rennes, geboren op 16-2-1903 en overleden op 9-10-1974 te Houthem, was marechaussee op diverse plaatsen in het land. Kort voor de oorlog werd hij als politie-agent in Valkenburg geplaatst. Na de oorlog werd hij korte tijd geïnterneerd in het kamp bij klooster Ravensbosch, op beschuldiging van collaboratie, maar met volledig eerherstel vrijgelaten. De heer van Rennes die bij mevrouw Mia Curfs-De Rijk op bezoek zou komen, was de zoon van Godert, Jaap (* 28-03-1934 - † 23-01-2019).

Vriendelijke groet,

Jos Lodewick

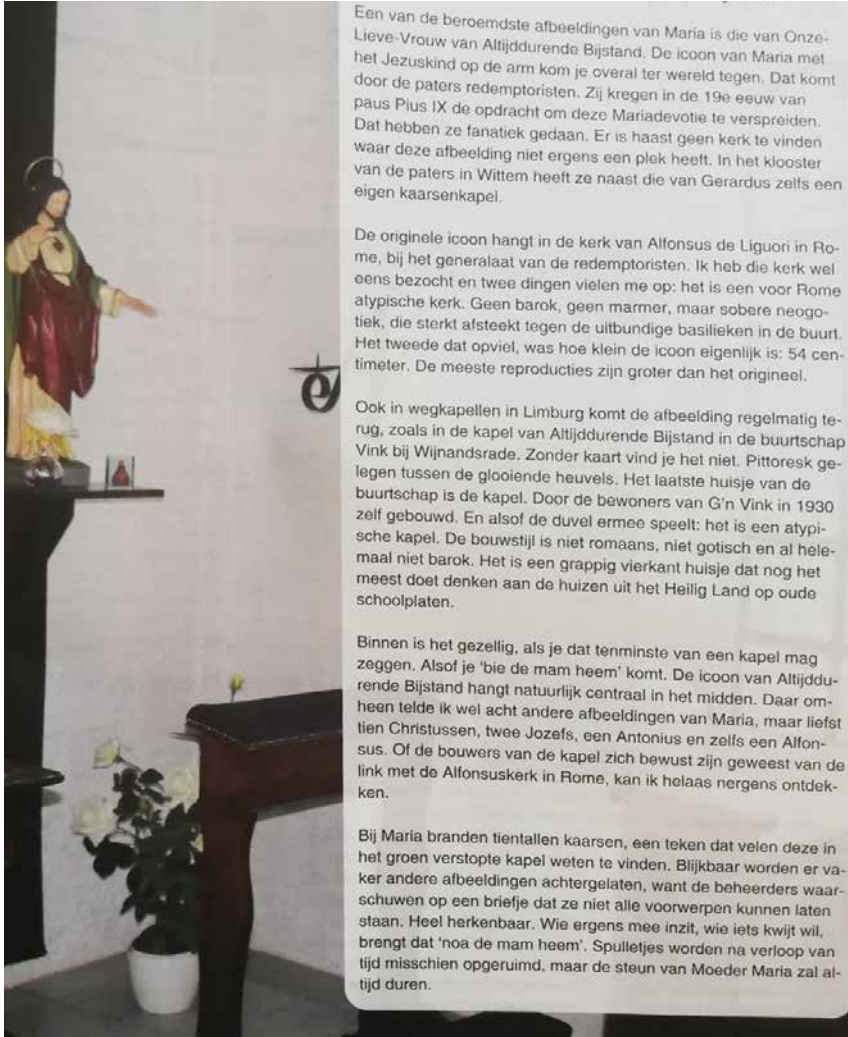
(voorzitter Heemkundevereniging Houthem-St. Gerlach)

Kraanvogels in de velden tussen Swier en Weustenrade, op weg naar warmer oorden. (foto: Kirsti Heijnen, in de vroege ochtend van 2 maart 2021).

Voor u gelezen: Mariakapel Wijnandsrade – Vink

In de juni-editie 2020 van 'De Sleutel' (tijdschrift van het bisdom Roermond) stond het navolgende sfeervolle en complimenteuze artikel van de hand van Matheu Bemelmans over de Mariakapel van de Vink. Verdere toelichting overbodig!

Een van de beroemdste afbeeldingen van Maria is die van Onze-Lieve-Vrouw van Altijdurende Bijstand. De icoon van Maria met het Jezuskind op de arm kom je overal ter wereld tegen. Dat komt door de paters redemptoristen. Zij kregen in de 19e eeuw van paus Pius IX de opdracht om deze Mariadevotie te verspreiden. Dat hebben ze fanatiek gedaan. Er is haast geen kerk te vinden waar deze afbeelding niet ergens een plek heeft. In het klooster van de paters in Wittem heeft ze naast die van Gerardus zelfs een eigen kaarsenkapel.

De originele icoon hangt in de kerk van Alfonsus de Liguori in Rome, bij het generaal van de redemptoristen. Ik heb die kerk wel eens bezocht en twee dingen vielen me op: het is een voor Rome atypische kerk. Geen barok, geen marmer, maar sobere neogotiek, die sterkt afsteekt tegen de uitbundige basilieken in de buurt. Het tweede dat opviel, was hoe klein de icoon eigenlijk is: 54 centimeter. De meeste reproducties zijn groter dan het origineel.

Ook in wegkapellen in Limburg komt de afbeelding regelmatig terug, zoals in de kapel van Altijdurende Bijstand in de buurtschap Vink bij Wijnandsrade. Zonder kaart vind je het niet. Pittoresk gelegen tussen de glooiende heuvels. Het laatste huisje van de buurtschap is de kapel. Door de bewoners van G'n Vink in 1930 zelf gebouwd. En alsof de duvel ermee speelt: het is een atypische kapel. De bouwstijl is niet romaans, niet gotisch en al helemaal niet barok. Het is een grappig vierkant huisje dat nog het meest doet denken aan de huizen uit het Heilig Land op oude schoolplaten.

Binnen is het gezellig, als je dat tenminste van een kapel mag zeggen. Alsof je 'bie de mam heem' komt. De icoon van Altijdurende Bijstand hangt natuurlijk centraal in het midden. Daar omheen telde ik wel acht andere afbeeldingen van Maria, maar liefst tien Christussen, twee Jozefs, een Antonius en zelfs een Alfonsus. Of de bouwers van de kapel zich bewust zijn geweest van de link met de Alfonsuskerk in Rome, kan ik helaas nergens ontdekken.

Bij Maria branden tientallen kaarsen, een teken dat velen deze in het groen verstopte kapel weten te vinden. Blijkbaar worden er vaker andere afbeeldingen achtergelaten, want de beheerders waarschuwen op een briefje dat ze niet alle voorwerpen kunnen laten staan. Heel herkenbaar. Wie ergens mee inzigt, wie iets kwijt wil, brengt dat 'noa de mam heem'. Spulletjes worden na verloop van tijd misschien opgeruimd, maar de steun van Moeder Maria zal altijd duren.

Sjaak Waltmans, een dorpsicoon in Wijnandsrade

In Memoriam

Op 1 april 2021 overleed Sjaak Waltmans in de leeftijd van 78 jaar. Op 27 juli 1966 trouwde hij met Lies Heiligers uit het dorp. Hij was in Wijnandsrade een echt dorpsicoon, die verbonden was aan diverse verenigingen. Zo was hij op 26 juni 1966 mede-oprichter van de handbalvereniging Wijnandia en legde daarmee de basis voor een van grootste sportverenigingen in het dorp. Tegelijkertijd vervulde hij vele functies binnen de vereniging, zoals trainer van dames- en herenteams. De teams die hij in zijn vijftigjarig lidmaatschap naar een kampioenschap heeft geleid, zijn nauwelijks te tellen. Vanaf het begin was Sjaak gediplomeerd scheidsrechter en ondersteunde hij de opleiding van jeugdscheidsrechters. Voor zijn vele verdiensten werd hij in 2012 benoemd tot erelid van de handbalvereniging. Sjaak was een grote animator bij de jaarlijkse organisatie van het Cultuur- en Folklorefestival in Kasteel Wijnandsrade en hij zorgde vanuit zijn beroep steeds voor technische oplossingen. De sociale binding binnen het dorp wist hij jarenlang te ondersteunen als bestuurslid van buurtvereniging “De Oude Dorpskern”. Op 28 april 2006 werd Sjaak verguld met een Koninklijke Onderscheiding en werd hij benoemd tot Lid in de Orde van Oranje Nassau. Nu, bij het overlijden van Sjaak Waltmans, denken we met grote dankbaarheid terug aan de tomeloze inzet die hij voor de gemeenschap Wijnandsrade gedurende vele jaren heeft geleverd. Dat hij moge rusten in vrede.

Jo Luijten

(namens het bestuur van de Vrienden, mede namens handbalvereniging HV Wijnandia en het bestuur van het voormalige Cultuur- en Folklorefestival)

Sjpreuke van moeder, deil 6, 't sjlot van dees serie

In 'Bulletin Wijnandsrade' 62 startten wij een reeks met Limburgse volkswijsheden, opgetekend uit de mond van de generatie van onze ouders en grootouders. Dit allemaal geïnspireerd door Tina Luijten-Daemen (de moeder van Jo Luijten), die graag uit de hoek kon komen met oorspronkelijke dialectwoorden en grappige of diepzinnige spreuken. Haar zoon Jo is op een gegeven moment 'haar gezegdes' gaan opschrijven, zodat het nageslacht er nog altijd van kan genieten. Hierna volgt een laatste serie volkswijsheden afkomstig van zijn moeder. Wij hebben daarbij zoveel mogelijk de spelling overgenomen gebaseerd op haar uitspraak, in de hoop en verwachting daarmee ook zo dicht mogelijk in de buurt te blijven van de oorspronkelijke spelling.

Jo Luijten **Wiel Oehlen**

Geld is de mood van d'r miensj.
Met voldoende financiële armslag kun je je idealen verwezenlijken.

'n Kort gebed en 'n lang braodwoeësj.
Na een kleine inspanning volop profiteren.

Ich hub de wind achter mich.
Het zit mij mee.

't Paerd is laeg.
De energie is op.

De kins tussche dien batse gein nuuët krake.
Je kunt geen ijzer met handen breken.

De krachte make de machte.
Het bereiken van topprestaties begint bij een goede conditie.

Inne daag verdreet doert langer dan 'n waek plezeer.
Het (na)genieten van plezier is zo voorbij. Verdriet werkt veel langer na.

Mis is de moor van alle waer.
Mist kondigt vaak een weersverandering aan.

'n Zondigslied mak de kirkhof riek.
*Als een bekende op zondag stierf, vreesde men
dat er meer sterfgevallen zouden volgen.*

Taege 'n aovesmoel vilt neet te gape.
*Tegen iemand met veel macht is het moeilijk om gelijk te krijgen.
(Een 'aovesmoel' is de opening van een ouderwetse bakoven).*

Dat is 'n sjterk sjtuk in 'n ouw brook.
Dat is bijna niet te geloven.

Mit Driekeueninge lenge de daag inne haneschrei.
*Met Driekoningen lengen de dagen met een kwartier.
(Het kraaien van een haan duurt ongeveer een kwartier).*

God beurt lang, meh sjtraof sjtrang.
God heeft veel geduld maar zal uiteindelijk streng straffen.

Zoeë wie ste 't bed maks, zoeë schlieps ste.
Een goede voorbereiding werkt altijd in je voordeel.

Dae is mit de heng in de deig gevalle.
*Die is niet meer weg te slaan. Die is lang blijven plakken
(want deeg is plakkerig).*

Herkomst Tina Luijten-Daemen

advies - beheer - beleggingen - taxaties

WRM makelaars.nl

Zinkenstraat 33 | 6363 EG Wijnandsrade
Tel. 045 - 5650594 | wrm-realestate@hetnet.nl

Voor een
verzekerd
bestaan...

VERZEKERINGEN
HYPOTHEKEN
PENSIOENEN

NUINHOFSTRAAT 88
NUTH
HOOFDSTRAAT 103
LANDGRAAF

045 - 524 46 36

zekerheuts.nl

DUURZAME EN MILIEUVRIENDELIJKE PRODUCTEN voor de doe-het-zelvers

Ruim assortiment glazen weck en inmaak potten

Zelf kaas, boter en yoghurt maken

Diverse glazen flessen en fermentatie flessen

Zelf fruit, groenten zuivel of vlees verwerken

www.natuurlijkerleven.eu

 Natuurlijker leven
Omdat het ook anders kan

E. Marell Verhuur

Evenementen-materialen

Terstraten 9, 6361 GJ Nuth Tel. 045 - 577 85 02

Pachters op de kasteelboerderij van Wijnandsrade, deel 1

1643-1655 Winand de la Haye (1580-1665)

Winand de la Haye is rond 1580 geboren in St. André, in het land van Herve als zoon van Wynand de la Haye en Marguérite de Vervier. Zijn vader was pachter op de hof St. André en schepen van Mortier en bezat daarnaast ook nog talrijke landerijen. In 1606 pleegde hij een moord, een zaak die evenwel in der minne geschikt kon worden. Eind 1607 kwam het tot een schikking met de familie van het slachtoffer. Omstreeks 1609 trouwde Winand met Cathérine du Bois (Catelijne de Bossche) met wie hij negen kinderen kreeg. In 1621 staat hij vermeld als pachter van hoeve Cortils, gelegen in de parochie van Mortier. In 1625 werd hij pachter op de grote Hof te Oensel (Beek) om in 1634 pachter op hoeve Ingenop in Bunde te worden. Zes jaar later verkaste hij nogmaals en werd hij pachter op de kasteelhoeve Cartils. Daar kwam zijn vrouw begin 1641 te overlijden. Haar grafsteen is bewaard gebleven en staat tegenwoordig tegen de zuidmuur van de parochiekerk van Wijlre. Begin 1642 hertrouwde Winand in Wijlre met Cathérine de Lonneux de Warrimont, weduwe van Leonard Loison en omstreeks 1590 geboren in Mortier. Nadat zijn zonen Toussaint en Jean de pacht op Cartils hadden overgenomen, verkaste Winand andermaal en werd hij pachter op de kasteelhoeve (borchhof) van Wijnandsrade (1643).

Volgens een aantekening in de rentmeesters-rekening was 1645 het tweede jaar van zijn pachtcontract: "*item Winant de Hay hatt den BÜRghoff zu Winantzrodt auf 12 stracke Jahren dah mit 3,6 en 9 abzustehen ahngenhomen, dahmie Remigii dieses 1645en Jahrs dass 2ten erfallen ist*". Op 13 augustus 1650 verklaarde 'Wynandt de la Haye, halfwin op het huis van de heer van Wijnandsrade', op verzoek van Johan Wilhelm Schouwerman, sergeant onder de compagnie van wijlen de graaf van Salms, tegenwoordig commandant van het kasteel Valkenburg, dat in februari jongstleden in zijn huis waren gekomen vijf 'kinckevoorders' met negen paarden, zowel uit Herve als uit het land van Luik, en dat, toen de 'kinckevoorders' weer naar huis wilden gaan, zij in Strucht de commies van de licenten van het land van Valkenburg en de zoon van de licentmeester Johan van Eck waren tegengekomen, en hen naar Valkenburg hadden gebracht, dat paardenmannen door Winand waren

onderhouden, en dat hij aan één van de mannen nog geld had geleend¹. Na het verstrijken van de pachttermijn in Wijnandsrade trok hij vandaar andermaal verder om pachter op hoeve Oberfrohnrath (Kerkrade) te worden.

Die laatste pacht eindigde in 1660 (alweer) met ruzie en een proces. Winand beweerde recht te hebben op een deel van de oogst, de verpachter meende evenwel dat Winand hem nog geld schuldig was. De verpachter omschreef hem bij die gelegenheid als 'eenen sucken ouden lichvaerdigen verlopen man', als een 'loosen vogell'. Winand kwam eind 1665 te overlijden en werd in de parochiekerk van Kerkrade begraven².

Kasteel Wijnandsrade in de eerste helft van de twintigste eeuw
(foto: uit het archief van de Vrienden van Wijnandsrade).

---

¹ Vgl. Marcel Paulissen: *Kinkenwegen- en kinkenvoerders – handel en vervoer per lastdier in Zuid-Limburg en het Land van Herve in de 18e en 19e eeuw* in: Jaarboek SHCL 2015.

² Jo Hoen en Régis de La Haye: *Herten in het Woud* deel II: “Les Neiges” (1997) blz.33-44; Leon Hupperichs: *de geschiedenis van kasteel Cartils* (Maastricht 2018) blz.149-151; in de periode tussen Wijnandsrade en Kerkrade wordt hij ook nog genoemd als pachter op hoeve Terlinden (Hoensbroek).

1655-1683 gegevens ontbreken

1683-1690 Jan Ubachs (1639-)

Sinds 26 augustus 1683 wordt Jan Ubachs pachter van de Borchhof van Wijnandsrade genoemd³. Jan was in de zomer van 1639 in Voerendaal geboren als zoon van Jan Ubachs en Gudula Cobben en waarschijnlijk (sinds begin 1658) getrouwd met Odilia (Eutgen) Heuts.

Daarvóór was Jan pachter op hoeve Steenhuis (Stenenis) in Voerendaal⁴. Wanneer en waar hij is overleden hebben wij nog niet kunnen achterhalen.

1690-1702 Jean Lourtille (1646-1716)

Pachter Jean Oulry Lourtille is in het voorjaar van 1646 geboren in Trembleur (parochie Mortier) in het land van Herve, als zoon van Oulry Lourtille en Jeanne Thiry de Chaisneux. Begin 1681 was hij bij zijn schoonouders op de molen van Hubertfays (parochie Herve) ingetrouwd. Zijn echtgenote, Marguérite de Hesselle is daar in het voorjaar van 1652 geboren. Daar, op de molen van Hubertfays, werden ook hun eerste vier kinderen geboren: Ulricus (1682), Johannes Henricus (1683), Johanna (1685) en Nicolaus (1688). In het najaar van 1690 nam hij de kasteelboerderij Borchhof van Wijnandsrade in pacht en kwam hij met zijn gezin ook in Wijnandsrade wonen.

Het pachtcontract dat hij op 25 augustus 1690 met "Philip Wilhelm Henrick vrijheer von Bongard, heere tot Winantsrade, Paffendorf, etc" sloot, is terug te vinden in de registers van de Cour de Justice de Trembleur, waar de transactie op 1 april 1693 nog eens bevestigd werd: 'realization en faveur de noble et illustre seigneur Philippe Wilhelm Henrick baron de Bongard, seigneur de Winantsrade'⁵. Het contract ging in op 1 oktober (feestdag van St. Remigius, St. Remeis). Op de kasteelboerderij werden ook zijn andere vier kinderen geboren: Thomas Leonardus (1691), Henricus (1694), Andreas (1695) en Petrus (1695)⁶.

---

³ met dank aan Jo Hoen (Geleen).

⁴ "Stamboom Ubachs - Ubaghs - Ubags - Übachs - Uebachs - Ubacht - Hubach - Ubas" op internet: <http://www.nat.vu.nl/~wimu/Stamboom-web.htm>; generatie VII.5.

⁵ AEL: CJ Trembleur, reg. 32 fol.136vv

⁶ Jos. L'Ortye: *de eerste L'Ortye's op Genhoes* in: *Wienesroa - ich hawt van dich* (Wijnandsrade 2014) blz.33-35.

1702-1708 Pasquai Stassen (1661-1743)

Na het verstrijken van Lourtille's pachttermijn in 1702 werd Pasquai Stassen zijn opvolger. Stassen was in de zomer van 1661 in Aubel geboren als zoon van Jean Stassen en Barbara Nols. Hij was in 1691 in het naburige Clermont getrouwd met Jehenne Baudouin. Het echtpaar woonde aanvankelijk in Aubel, waar ook hun eerste twee kinderen werden geboren: Johannes Joseph (1692) en Petrus Paulus (1693). Daarna verhuisden ze naar St. Martensvoeren waar de volgende twee kinderen werden geboren: Franciscus (1696) en Barbara (1699). Daarna verhuisden ze naar Wijnandsrade, waar de volgende vier kinderen werden geboren: Theodorus (1700), Maria Theresia (1702), Johannes Jacobus (1704) en Martinus Jacobus (1706).

Ook het pachtcontract dat Pasquai op 18 mei 1702 met de baron sloot is bewaard gebleven⁷. Gezien de familienaam Heistermann onder de doopgetuigen van zoon Theodorus lijkt het waarschijnlijk dat Pasquai aanvankelijk pachter was op (kasteel)-hoeve Laar. Toen in de zomer van 1708 een enorme hagelbui de oogst van de 'Borchhof' vernielde, kwam het tot een rechtszaak met de baron en moest Pasquai de kasteelhoeve verlaten.

Pachter Stassen liet het evenwel niet zitten bij zijn noodgedwongen vertrek van de kasteelboerderij. Hij liet de landerijen van de kasteelhoeve Wijnandsrade door schepenen van de heerlijkheid Wijnandsrade visiteren: *'Wij, Paulus Driessen en Jan Kerckherderen, beide schepenen der vrijheerlijkheit Wijnantsrade, beide versocht sijnde deur den halffman Pasque Stassen op den 31. juli 1708 om te visiteren die haerde gewande, besaijt met rogge, terwe ende spelt, ende somergerst staende op die gewande van het borghuijs van Wijnantsrade toebehoorende, den welcke vrijheere van den Bongardt, heere van Wijnantsrade en Paffendorf, etc. ende het selve bij ons gevonden ende rijpelijsk daerop geleth ende naergesien over den miswas en hagelschlag gevallen op den 28. juli, ende bevonden in den rogge als terwe en spelt, t' samen bij een getrocken souden uijtmaken elf buijnder in de maet soo dat men het saet goet en affdoen en invoeren, die kunnen het selve betaelen aengaende den hagelslag beschaedigt heeft aen den rogge als wintergerst bij ons naergesien dat het saet goet van omtrent seventhien boender soude dobbel maeken, maer wij hebben het selve bij het saet goet gelaeten ende dat om reden dat daer drie boender somergerst seer geschaedigt sijn door den hagelslag en dat wij het selve niet regt en konnen werdieren, maer dat wij alleen hebben genomen het saet goet van de*

---

⁷ HSAD: Archiv Schloß Paffendorf (v.d. Bongart) Akten invent.nr. 10.92 blz.18-19.

seventhien boender, soo nemen wij die soomer gerst twee darden deel voor niet ende een derden deel voor goet.

Het mocht allemaal niet baten. Noodgedwongen vertrok het gezin van de Borchhof en verhuisde naar Simpelveld, naar hoeve Bulkem, waar de jongste twee kinderen werden geboren: Wilhelmus (1709) en Maria Elisabeth (1711). Stassen ging tegen de opzegging van het pachtcontract in beroep bij het 'souverain tribunal van de provincie Limburg' en het was het leenhof van Valkenburg dat – daartoe gedelegeerd – op 13 september 1709 op het kasteel van Wijnandsrade tot een uitspraak kwam inzake de *'betaelinge der arbeijders die de vruchten affgekapt en gebonden hebben'*⁸.

In datzelfde jaar 1709 vond nog een visitatie plaats door Arnold Godfried von Bock (van de Bocken Hof in Schimmert). Het verslag daarvan, dat hij – mede op verzoek van 'Jean Lourthil als den opgecommen halffwinner' – opstelde om na te gaan *'wat aen den ... heere baron de Bongart was aengebroght worden (door) die mislaboreringh van den aff gegangenen halffwinner Paesschen Stassen ... die gewanden soo besaeijden als anderen (werden) in seer miserabelen staet'* aangetroffen, *'ende nijet capabel om eenige goede vruchten bij te brengen'*, is gedateerd 10 juli 1716, twee maanden vóór Lourtille's overlijden. Pasquai's echtgenote overleed eind 1721 in Simpelveld (Bulkem), Pasquai zelf in het voorjaar van 1743, 81 jaar oud⁹.

1690-1716   Jean Lourtille (1646-1716)

Na Stassen's noodgedwongen vertrek nam Jean Lourtille de pacht op de borchhof weer over: 'halfwin Pasques Stassen heeft slecht gelaboreerd en het goed gaat over naar Jan L'ourtaille (L'Orthy) die halfwin is op den Borghoff van Wijnantsrade'. Een vooralsnog onopgeloste vraag is, waar Jean Lourtille en zijn gezin in de tussentijd (1702-1708) verbleven.

Om alle eventualiteiten te voorkomen lieten de schepenen van de heerlijkheid Wijnandsrade (Stassens opvolger?) een verklaring opstellen, die evenwel niet is ondertekend: *'Ick, ondergeschreven, gevraeght sijnde van twee schepenen deser herlijcheijt Wijnantsraede in wat staet ick de weijden, benden en landerijen van den borghhof in mijn opkomen in october 1708 gevonden hebbe, so bekenne ick en declarere hetselve als volgt: (1) Uijt den Vinckenbendt waren maer ingevaren drije wagens hoije, hetwelcke*

---

⁸ Landesarchiv NRW/Abteilung Rheinland (110.24.00): Paffendorf (v.d. Bongart), Akten, invt.nr.10,100 en 10,87.

⁹ Jos. L'Ortye: *de eerste L'Ortye's op Genhoes* in: *Wienesroa – ich hawt van dich* (Wijnandsrade 2014) blz.51-53.

noch niet veel waerde en was. De reste in den bendt vervoelt sijnde, uijt welcken bendt men acht of negen wagens goet hoije had behooren te hebben, het welck men met nabuijren en andere verifijeren kan. (2) In de weijen en benden en waeren geene of gans weenige voetgjen, beecken en graeven opgemaect en in goede staet, waer door ick alreede geinteresseert ben gewesen en de noch sijn sal eer dat het wederom in goeden staet is. (3) De gewande liggende naer den kant van den hoff genoemt De Veld soo vol grass gevonden dat men d' uijterste moijten heeft gehad, om desselve te bouwen, het welck men met de knechten, en andere nabuijren (in cas het van noode waer) waer maecken kan; waer door ick in de soomer vruchten grooten schaede geleeden hebbe. (4) De hel gewande liggende naer den kant van Swijer gevonden en soo vergraest als eenen bendt, waer op niet veel vruchten gewassen zijn, als eenige de welcke seer veel grass waren; ende waeren oock omtrent twelf bonders, in deselve gewande op dewelcke niet met al gewassen is overgebleven; dewelcke hadden moeten met somer-vruchten besaeijt worden gelijk het ander miswassich landt, ende ick siende dat den gewesenen halffwin ophoorde met te hersaijen, soo liet ick hem met eene schepen afvraegen, of hij het voornoemt leegliggende landt oock hersaijen wilde of niet, waer op hij antwoorde dat hij hetselve met boeckweijs hersaijen wilde, hetwelck hij evenwel niet gedaen en heeft, ende ick siende dat hij niet en quam dat voornoemt landt met boeckweijs besaijen gelijk hij geseijd hadde, hebbe ick door ordrer van den heere Schouteth hem noch drijemael met de mejide laten afvragen of hij komen wilde hersaijen of niet, ende op het leste antwoorde sijne vrouwe dat die saije die wilde, ende het beste sesoen verlopen sijnde, was het niet veel waerde om het landt te hersaijen; maer evenwel mij dunckende dat het schade was soo veel landt leeg te laten liggen, versoeckde ick twee schepenen dat sij mij souden permitteren om noch eenigh landt daervan te besaijen, ende sij dat gepermitteerd hebbende, soo hebbe ick omtrent twee bonders boeckweijs gesaijet, daer men niet veel meer als het saetgoet van te verwachten is. Oock gesaijet ses morgen laete-wijcken, dewelcke nergens toe dienen kunnen als tot voeder. Noch ses andere morgens met late wicken besaijet daar niet met al gewassen en is. (5) Door den miswas van dit en voorleden jaer bin grootelijckx oock geinteresseert door dien ick het voorlede jaer niet hebben kunnen en dit jaer niet en kan soo veel beesten uijtvoederen als het op desen hoff behoort; en oock grootelijckx geinteresseert mits dat men geenen misst heeft kunnen te jaer noch dit jaer maecken, soo dat de landerijen daer door seer vermaegert sijn'.

Toch had ook Lourtille geen gemakkelijke aan zijn pachtheer. Over zijn blijkbaar ook niet onberispelijke werkwijze rapporteerde de toenmalige rentmeester op 1 januari 1696 (voorzien van een nieuwjaarswens) aan de

Wijnandsrade

baron; het is echter niet helemaal duidelijk waar de problemen zich op toespitsten. Het lijkt iets te maken te hebben met de 'gulden bulle' waarop door 'Jean Lourteille borchhaelfwin' ten onrechte een beroep gedaan zou zijn. Jean Lourteille kwam in het najaar van 1716 op de kasteelboerderij te overlijden, 70 jaar oud¹⁰.

Jos L'Ortye

Wordt vervolgd (deel 2 van dit artikel verschijnt in 'Bulletin Wijnandsrade' 69, zomer 2022)

De grote binnenplaats in vroeger tijden
(foto: uit het archief van de Vrienden van Wijnandsrade).

---

¹⁰ Jos. L'Ortye: *de eerste L'Ortye's op Genhoes in: Wienesroa – ich hawt van dich* (Wijnandsrade 2014) blz.54

't Paradijsje: modern tuinieren in onze eigen dorps- en schooltuin

Zes jaar geleden begonnen we met 't Paradijsje, de moestuin bij onze St. Stefanusschool. Met jong en oud van school en dorp verbouwen we lekkere en gezonde groenten. Het is gezellig en de kinderen leren er ook nog van. 't Paradijsje bestaat uit twee delen. Beneden zijn zes groentevakken voor de wisselteelt. Verder zijn er fruitbomen, een tent van levende wilgen, een kruidenspiraal en een groot insectenhotel. Boven staat een kas, daarachter is een halve cirkel van verhoogde bedden voor klein fruit en groenten en daartussen zijn weer groentevakken. Verder staan daar jonge fruitbomen, vaste eetbare planten en bloemen. Er loopt een slingerpad naar een gezellige tegelbank. Hier heeft alles een organische vorm, want we zijn 'moderne' tuinders. Maar... wat houdt dat eigenlijk in, 'modern tuinieren'?

Mulchen

In 't Paradijsje gebruiken we geen gif en geen kunstmest. We werken met de natuur mee en zorgen zoveel mogelijk voor een gesloten kringloop. Dus gebruiken we onze eigen compost, vangen we regenwater op en dekken we de grond zoveel mogelijk af met organisch materiaal: in de winter met bladeren, op zonnige dagen met gewied onkruid en als we gemaaid hebben met grasmaaisel. Dit voorkomt uitdroging en het opschieten van onkruid tussen de groente. Het houdt ook de grond en het bodemleven in goede conditie. Dit wordt '*mulchen*' genoemd, de natuur zelf leert het ons: daar is de bodem nooit kaal en onbedekt! Wat in 'traditionele' moestuinen als onkruid wordt weggehaald, laten we staan, zoals paardenbloemen omdat die de eerste voeding zijn voor hommels na de winter. Of wat brandnetels vanwege hun nut voor vlinders. Paardenbloemen, brandnetels en vele andere soorten 'onkruid' zijn vaak ook eetbaar of heilzaam, bijvoorbeeld in de thee!

Een 'rommelige' tuin voor behoud van nuttige insecten

Bloeiende of uitgebloeide planten hebben nut: in holle stengels schuilen kevertjes, bloemen van doorgesloten groente zijn goed voor bijen, zonnebloempitten zijn prima vogelvoer. Vergeleken met een traditionele moestuin ziet 't Paradijsje wat 'rommelig' uit, vooral in het begin van het seizoen. Dat is opzet: er zijn steeds minder insecten, daardoor ook minder vogels en vooral minder bestuiving van onze voedingsgewassen. Insecten en vogels genieten er juist van als het wat rommelig is. 't Paradijsje zorgt voor biodiversiteit en levert zo een positieve bijdrage aan de natuur!

Welkom in 't Paradijsje

Iedereen die nieuwsgierig is, wiens groene of anders gekleurde vingers jeuken, wie dit verhaal aanspreekt of wie gewoon graag een handje helpt: *wees welkom!* We werken sowieso iedere zaterdag als het weer het toelaat van 9.30 uur tot begin van de middag. Kom gerust eens kijken en mee werken, je krijgt er een boel gezelligheid, lekkere groenten en een goede conditie voor terug! Voor nadere informatie, bel Wilfried Dabekaussen (045 - 524 13 20, 06 - 5369 4984).

Wilfried Dabekaussen

Kirsti Heijnen (tevens foto's)

VISUMBUREAU - LIMBURG

Marie Louise Coeijmans - Roebroek
Swierderkerkweg 55
6363 CJ Wijnandsrade
tel. 045 5245498 / 06 27213920

www.visumbureau-limburg.nl

VLOKKE ERKEND

KLUSSENBEDRIJF

W. Maessen V.O.F.

Verricht alle onderhoudswerkzaamheden in
en rond het huis en bedrijfspanden

Biedt uitkomst aan:

- Particulieren
- Kantoren
- Bedrijven
- Scholen
- Instellingen

Geen voorrijkosten

Alleen de gewerkte uren worden in rekening gebracht

Swier 75

6363 CL Wijnandsrade

Tel: 045 524 47 42 Mob: 065 36 75 654

E-Mail: wj.maessen@home.nl

**Producten
op basis van
enzymen**

Voor totale hygiënische zuiverheid

Bionova NV:

Evangeliestraat 66a, 9220 Hamme, België
Tel: +3252554393, Fax: +3252554721, Mobile: +32477473936

Teheuxstraat 1, 6363 ED Wijnandsrade, Nederland
Tel: +31455241055, Fax: +31842272666, Mobile: +32477473936

louis.cordewener@biomix.eu
www.biomix.eu

Live your own style!

KAPSALON LA VIE PETIT

OPFERGELTSTRAAT 14 · 6363 BW WIJNANDRADE · T. 045 577 88 80

WWW.LAVIEPETIT.NL

Triple P verzekeringen

www.triplepverzekeringen.nl

**Triple P verzekeringen,
uw verzekeringskantoor in Wijnandsrade.**

Wanneer hebt u uw verzekeringsman of -vrouw voor het laatst gezien? Persoonlijk contact heeft, helaas vinden wij, grotendeels plaatsgemaakt voor contact via telefoon, e-mail, het chatvenster op een website en whatsapp. Triple P verzekeringen gaat terug naar de basis. Het begint voor ons altijd met een gesprek bij u thuis aan de keukentafel.

Patrick Heijnen
T 06 - 10 09 4276

Patrick Kleijkers
T 06 - 50 29 47 90

Natuurvorsers rond de Motte

In het voorjaar verscheen het kloeke boek 'Natuurvorsers rond de Motte', een diepgravende studie van de hand van plaatsgenoten Jos Linssen en Jack Jetten over de Motte van Wijnandsrade. Vanuit een natuurkundige invalshoek belichten beiden deze eeuwenoude kunstmatige heuvel achter het kasteel en portretteren zij de belangrijkste natuurvorsers, die zich in een ver en meer recent verleden hebben verdiept in de flora en fauna op en rondom dit nog vrijwel ongeschonden stukje natuurschoon.

In de loop der eeuwen is de rijke natuur op en rondom de Motte diverse keren onderwerp geweest van wetenschappelijk onderzoek en van de verzameldrift van gerenommeerde onderzoekers uit binnen- en buitenland. Maar nog niet eerder is dit onderwerp overzichtelijk geïnventariseerd en beschreven.

Pas sinds kort zijn de raakvlakken zichtbaar geworden van wat natuurvorsers hierover zoal bijeen hebben gebracht. Jos Linssen en Jack Jetten hebben al inventariserend een gedetailleerd onderzoek verricht naar deze raakvlakken.

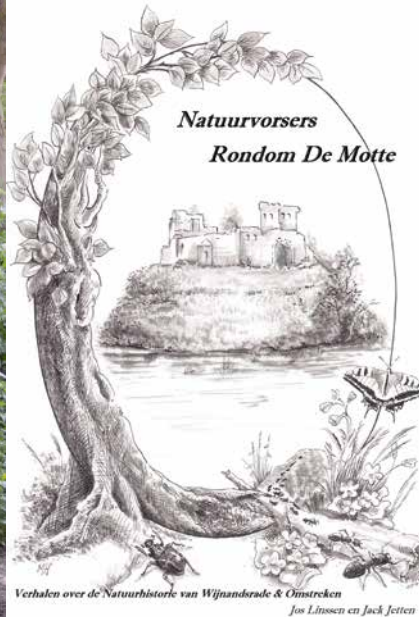
De Motte staat daarbij centraal maar daarnaast maken zij in hun boek ook enkele relevante uitstapjes, zoals:

- naar de botanische tuin van Dr. August de Wever uit Nuth,
- naar het Natuurhistorisch Genootschap en het gelijknamige museum in Maastricht (dat is opgericht door de gerenommeerde rector Pius Joseph Cremers, die op Niethuizen zijn levensavond heeft gesleten)
- en gaan zij in hun boek in op de boeiende geschiedenis van de Allee van Wijnandsrade en op de historie en de inrichting van de Motte (met uitgebreide aandacht voor de begin deze eeuw heropende kornoeljes-paviljoens).

In 'Natuurvorsers rond de Motte' is daarnaast ruimschoots plaats ingeruimd voor portretten van belangrijke onderzoekers, zoals:

- (de in Aalbeek geboren) professor Jan Gerard van Kerkherderen,
- de Amerikaanse bioloog (majoor) Bailey,

- de bioloog Adriaan Maurissen,
- pater Hermann Schmitz S.J.,
- dokter August de Wever uit Nuth,
- de pater-Jezüiet Erich Wassman (met zijn unieke mieren- en kevercollectie)
- en Anthonie van Leeuwenhoek (de uitvinder van de microscoop).

DAS MONTAGE

Keukens Badkamers Interieur

Marco Das

Jan Maenenstr. 26
 6363 AE Wijnandsrade
 06 46 16 66 33
 das-montage@ziggo.nl

Met 'Natuurvorser rond de Motte' hebben Jos Linssen en Jack Jetten een interessant en prettig leesbaar boek afgeleverd met talrijke wetenswaardigheden en met een beschrijving van kleurrijke figuren, die voor de natuurwetenschap grote betekenis hebben gehad. Het is zowel voor de liefhebber als voor de nieuwsgierige lezer een waardevol document, omdat het belangrijke informatie bijeenbrengt die verloren dreigt te gaan in de veelheid aan informatie waarmee wij vandaag de dag steeds meer worden overspoeld.

Zij doen zich met de titel 'Natuurvorsers rond de Motte' eigenlijk een beetje tekort, want het boek heeft veel meer te bieden dan die titel doet vermoeden. Zij gaan niet alleen in op de Motte, maar (vooral) ook op de directe omgeving van dit natuurmonumentje en op de natuurvorsers die hier veel voor de natuurhistorie hebben betekend.

Het is de auteurs alleszins gelukt een toegankelijke en leerzame publicatie af te leveren. Het boek is verlichtigd met een groot aantal foto's en diverse prachtige illustraties van de hand van Math Herveille.

Wiel Oehlen

'Natuurvorsers rond de Motte', Jos Linssen en Jack Jetten, 383 bladzijden. Het boek is in een beperkte oplage in eigen beheer uitgegeven en kan bij Jos Linssen (045 – 524 43 35, Hellebroekerweg 7, 6363 AA Wijnandsrade) worden besteld en afgehaald (verkoopprijs € 25,-). Zolang de voorraad strekt!

KRUTZEN
I N S T A L L A T I E

SANITAIR | WATER | GAS
CENTRALE VERWARMING

Stephanusstraat 21
6363 BM Wijnandsrade
T: 06-5475 1988

De Allee van Jean Pierre Cremers

Hij woont in Wijnandsrade en hij heeft een indrukwekkende baard, Jean Pierre Cremers. Die baard tekent zijn persoon en eigenlijk ook een belangrijk deel van zijn werk als fotograaf.

Op zijn 12^e krijgt hij zijn eerste fototoestel, een klein KODAK-cameraatje. Dat is nog in 's Gravenvoeren, waar hij in 1951 is geboren. Daar woedt in de jaren '60 een hevige strijd tussen Waals- en Vlaamsgezinden om de Voersteek. Nederlandse straatnamen worden doorgestreept en vervangen door Franse namen en andersom. Demonstraties en gevechten zetten beide meningen kracht bij. Bij Jean Pierre thuis hebben ze een café en ook daar wordt de strijd gevoerd. Het gezin slaat op de vlucht en vindt onderdak in Nuth. Vader is afkomstig uit Nuth, zijn familie woont er, en hij kan het ouderlijk huis aan de Nuinhofstraat betrekken. 'Eigenlijk ben ik een van de eerste vluchtelingen in Nuth' zegt Jean Pierre Cremers. Vanuit Nuth gaat Jean Pierre in Maastricht naar de Detailhandelsschool. Als hij die af heeft kan hij beginnen bij Vroom & Dreesmann in Heerlen als etaleur. Etaleren is insceneren en hier ontwikkelt Jean Pierre een vaardigheid die hij ook in zijn fotografie zal gaan gebruiken. Hij leert er om de wereld wat mooier, wat sprookjesachtiger te maken en zo de aandacht van het winkelend publiek te trekken en hun fantasie en dromen een beetje te prikkelen en te realiseren. Hij zal er 25 jaar werken: 'Een fantastische tijd, alles kon. Je kon het zo gek niet bedenken'.

Het verhaal van zijn fotografie krijgt een vervolg als Jean Pierre zich aansluit bij een fotoclub in jongeren centrum Inpoet, in de Klompstraat in Heerlen. We hebben het dan nog over de tijd van fotorolletjes en de donkere kamer. In de donkere kamer van Inpoet wordt flink geëxperimenteerd en geïmproviseerd. Voor de ontwikkelaar en het fixeerbad van het steeds groter wordende afdrudpapier worden uiteindelijk bloembakken gebruikt.

In 1979 richt Jean Pierre, samen met enkele mede-fotografieliefhebbers, zelf een fotoclub op die FotoF gaat heten. De uitwisseling van ideeën en technische kennis betekenen een verdere groei voor Jean Pierre. De leden komen maandelijks bij elkaar en maken gezamenlijk foto-uitstapjes. Zo ontdekt Jean Pierre de zogenaamde Zinneke Parade in Brussel, een tweejaarlijkse optocht van kleurrijke groepen, met muziek, dans, kostuums en decors, of het feest van Maria Hemelvaart in Luik. Een ander voordeel van de fotoclub is dat er eens iemand uitgenodigd kan worden die veel weet over een fotografie-onderwerp. Zo wordt, als de digitale fotografie in opkomst is, een deskundige op dit gebied gevraagd. De digitale fotografie heeft Jean Pierre veel gebracht. Vooral het bewerken van foto's biedt hem eindeloze mogelijkheden zegt hij.

Een foto, of het nu een landschap of een portret is, moet verwonderen vindt Jean Pierre: 'Hoe kan dit?' of 'Wat zie ik?', de kijker even in verwarring brengen. Hiervoor moet hij de werkelijkheid een beetje naar zijn hand zetten. Jean Pierre doet dit op twee manieren: de ene manier is door de te fotograferen personen en voorwerpen zorgvuldig in scene te zetten. De ander manier is door te spelen met al gemaakte foto's op de computer, te 'fotoshoppen'. Voor de eerste situatie gebruikt Jean Pierre decors en allerlei attributen zoals een boomstronk, een ballon of een schilderijlijst. Hij heeft ook een grote schminkdoos voor als hij zichzelf voor de camera zet.

De computer, de tweede manier, biedt weer andere mogelijkheden om de werkelijkheid naar zijn hand te zetten. Zo spiegelt Jean Pierre vaker een landschap of zijn eigen hoofd binnen één foto, waardoor een vervreemdende symmetrie ontstaat. Wat hij ook vaker doet is het plaatsen van zijn eigen hoofd in een andere foto. Een mooi voorbeeld is een serie foto's van 'murals' of muurschilderingen in Heerlen, waarin hij door het vakkundig verwerken van zijn hoofd in deze wandschilderingen zichzelf steeds een rol toebedeeld in de voorstelling.

De laatste jaren maakt Jean Pierre vooral zelfportretten. 'Veel kunstenaars hebben door de eeuwen heen hun beeltenis vastgelegd' zegt Jean Pierre en noemt onder anderen Rembrandt, van Gogh en Andy Warhol. Rembrandt

laat in zijn zelfportretten zijn status zien, als zelfbewuste jonge man, als gevierd kunstenaar of als wijze oude man. Soms figureert hij in zijn grote doeken; ook in de Nachtwacht heeft Rembrandt zichzelf een plaats gegeven, net als Jean Pierre in de murals. Even beroemd zijn natuurlijk de zelfportretten van Vincent van Gogh met hun expressieve verftoetsen en kleuren en sterke emotionele lading. Vincent van Gogh ging een eenzame weg, maar door zijn zelfportretten kunnen we hem als mens en kunstenaar volgen in zijn intense leven. 'En nu is het dan eindelijk de beurt aan mij' gaat Jean Pierre verder 'zeker nu ik vierentwintig uur per dag de beschikking heb over een fantastisch en bereidwillig fotogeniek model'. Hij neemt zichzelf in zijn foto's mee naar een fantasiewereld en speelt daarin een hoofdrol als sprookjesfiguur, komiek, filosoof of wat hij maar wil.

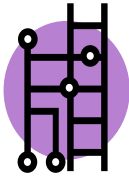

De laatste vijftien jaar voor zijn pensionering was Jean Pierre postbode. Velen zullen hem wel eens gezien hebben met zijn grote baard en altijd op de fiets. Hij kwam veel in de buurt van Grijzegrubben en de andere gehuchten aan die kant tot aan de Valkenburgerweg. Sinds zes jaar woont hij in Wijnandsrade en één van zijn favoriete plekken is de Allee. 'Het begon toen de bomen net gesnoeid waren; ze zijn dan zo grafisch'. 'Maar toen de eerste blaadjes eraan kwamen was het weer mooi'. En zo ontstaat en reeks die nog steeds niet af is. Ook bij de foto's van de Allee zoekt Jean Pierre een onverwachte benadering: het contrast tussen de rust die de eeuwenoude bomen uitstralen en de snel langsrazende auto's, die als kleurige schimmen in beeld verschijnen. Jean Pierre over de Allee: 'zo mooi en zo dichtbij!'. Mensen willen vaak ver weg om iets moois te zien, zegt hij, maar als je er oog voor hebt en de tijd voor neemt is er in je omgeving veel bijzonders te ontdekken.

Jean Pierre Cremers heeft nu hij gepensioneerd is veel tijd voor zijn fotoliefhebberij. In 2015 exposeerde hij in de galerie van Paula Souren zaliger. (Haar zoon Joris maakte ooit een film van Jean Pierre als postbode). Hier liet hij ook al foto's van de Allee zien. Op dit moment bereidt hij zich voor op een komende expositie in Galerie 7 tien 49 bij Stella Houtvast in Nuth. Als het meezit en corona goddeels voorbij is, zal zijn werk daar in september te zien zijn.

Rob Kooiman

Schildersbedrijf Vankan

Platsmolenweg 44
6361 EM Nuth
tel.06-51991868
fax 045-8501162
E-mail: schildersbedrijfvankan@gmail.com

De Naamse Steen
schaftlokaal en b&b

Fer & Brenda Peters

Laar 16
6363CT Wijnandsrade
0031 45 5112440
info@denaamsesteen.nl
www.denaamsesteen.nl

Dagbesteding
Educatie
Veehouderij
Terras / Winkel

Zorgboerderij
A Gen Ling

Opentijden:
ZOMER en WINTER
Ma. t/m vrij.: 10.00-17.00 uur
Zaterdag GESLOTEN
m.u.v. groepen op afspraak

Als je dit leest, heb je de eerste stap naar morgen al gezet.

Wij zijn KEMBIT. IT-alleskunnners op het snijvlak van innovatie en IT zekerheid. Je kent ons werk vast onbewust van de momenten dat artsen jouw medisch dossier veilig raadplegen. Of van de Wi-Fi op openbare plekken die gewoon veilig én snel is. Heb jij een IT-uitdaging? Zet dan direct je tweede stap via kembit.nl en vorm morgen. Vandaag.

KEMBIT vormt morgen. vandaag.

De mooiste Lourdesgrot van Nederland, deel 2, tevens slot¹¹

Het verval

In 1967 moesten de paters Conventuelen Wijnandsrade verlaten ten gevolge van het sterk teruglopende aantal priesterroepingen. Het vertrek van de paters zette voor de Lourdesgrot een periode van verval in, met amper aandacht voor onderhoud en toezicht; een droevig lot dat vele monumentjes van vroomheid in de jaren zestig, zeventig en tachtig van de vorige eeuw in de hele provincie Limburg heeft getroffen. De laatste zes geestelijken van de orde verhuisden in 1967 naar hun moederklooster in de Hoensbroekse wijk Mariarade (sinds 1982 gemeente Heerlen).

Met een beetje fantasie en goede wil heeft 'Mariarade' haar naam aan de Lourdesgrot van Wijnandsrade te danken. De paters Conventuelen vestigden zich in 1914 in de toenmalige Hoensbroekse wijk 'Kouvenrade' en legden, nadat zij in 1928 in Wijnandsrade hun seminarie hadden gesticht, in de kloostertuin van Hoensbroek een Lourdesgrot aan, geïnspireerd op het fraaie voorbeeld uit Wijnandsrade.

Ook in Hoensbroek liep het gelijk storm en naar aanleiding van die grote toeloop werd de naam 'Kouvenrade' in het jaar 1935 veranderd in 'Mariarade'.¹²

Met het vertrek van de paters Conventuelen uit Wijnandsrade verdween de devotie rondom de plaatselijke Lourdesgrot en raakte het monumentje ernstig in verval. Al gauw restte slechts een zwart gat in de wand van de Motte. Het Mariabeeld verdween en ter plekke groeiden en bloeiden enkel nog onkruid en verwilderd struikgewas.

---

¹¹ Deel 1 van dit artikel stond in 'Bulletin Wijnandsrade' 66 (winter 2020).

¹² 'De Lourdesgrot te Sint Pieter, Aanzet van een nieuwe Mariadevotie in Limburg, Schets van de verering van O.L. Vrouw van Lourdes in Limburg'. (Broeder Lambertus Moonen o.s.b., Mamelis).

Het verval (foto: Jansen).

Het herstel

In de periode van 1992 tot 1996 vond onder leiding van de Stichting tot Behoud van Kasteel Wijnandsrade een hoogst noodzakelijke ingrijpende restauratie van het kasteel plaats. Sindsdien biedt het gebouwencomplex plaats aan verschillende bedrijfsruimten, uitgebreide horecafaciliteiten en een aantal gerieflijke appartementen.¹³ De kasteelhoeve is jarenlang in gebruik geweest als proefboerderij, maar wordt tegenwoordig aan diverse bedrijven verhuurd.¹⁴

Het herstel van de Lourdesgrot was aanvankelijk niet in het projectplan van de restauratie opgenomen. Dat was een doorn in het oog van oud-dorpeling Peter Joseph (Zef) Marell, die de renovatie van het monumentje in de loop van 1998 financieel mogelijk heeft gemaakt.

Zef Marell (29 november 1917 – 9 juni 2007) is geboren en getogen in Wijnandsrade. In 1963 verhuisde hij in verband met zijn huwelijk naar de Hoensbroekse wijk Treebeek (tegenwoordig de gemeente Heerlen), maar in zijn hart is hij altijd 'inne Rôtscher' gebleven. Bij gelegenheid van zijn tachtigste verjaardag sprak hij de wens uit met maar één cadeau echt gelukkig gemaakt te kunnen worden. En dat was het in oude glorie herstellen van de Lourdesgrot in zijn geboortedorp. In nauwe samenspraak met de heemkundevereniging Vrienden van Wijnandsrade en de bereidwillige medewerking van de Stichting tot Behoud van het Kasteel is die opknaptbeurt in 1998 alsnog voortvarend ter hand genomen.

---

¹³ Bulletin Wijnandsrade 14, jaargang 12, maart 1994; Bulletin Wijnandsrade 19, jaargang 16, juli 1997.

¹⁴ Geschiedenis van het Kasteel Wijnandsrade, eerste druk 1994, tweede druk 2001. (Eppo Brongers); 'Joseph Clemens Vrijheer von Bongart en zijn kasteel te Wijnandsrade', artikel van de hand van Jack Jetten in het boek 'Wijnandsrade de parel van Zuid-Limburg'. (2002); Wikipedia. (Kasteel Wijnandsrade).

De restauratie, v.l.n.r. Zef Meessen,
Zef Marell, Math Marell),

De inzegening van de gerenoveerde
grot door pastoor Souren.

(foto's: Jan Jansen).

De dochter van Zef, Ria Marell¹⁵ beschreef in het jaar 2012 in het bulletin van de heemkundevereniging hoe die droom van haar vader in 1998 is uitgekomen:

.....'Ik zit graag op het bankje onderaan de Motte met zicht op de grot en de grote vijver. Het is daar meestal heel erg stil en je kunt er lekker een boek lezen of rustig om je heen kijken. Hoewel ik vroeger regelmatig in Wijnandsrade kwam en ook wel eens op het kasteel ben geweest, heb ik de grot pas ontdekt toen ik op het kasteel kwam wonen. Vlak voor mijn verhuizing verkende ik samen met mijn vader mijn nieuwe woonomgeving en zo kwamen wij ook bij de Motte. De eeuwenoude heuvel was helemaal onderkomen, maar mijn vader wist te vertellen dat er twee paadjes om heen liepen en dat daar vroeger de studenten van het klein seminarie hun rondje hebben gelopen. Wij zijn die paadjes toen gaan opzoeken en op die manier kwamen wij het grotje tegen. Het was helemaal leeg en kinderen hadden het als speelterrein gebruikt. Mijn vader vond dat erg jammer. Hij vond dat de Lourdesgrot bij de Motte en het kasteel hoorde. De restauratie van het kasteel was in volle gang, maar aan de restauratie van het grotje had niemand gedacht. Een paar jaren later werd mijn vader tachtig jaar. Bij dat kroonjaar hoorde natuurlijk een mooi cadeau. Dat is op zijn aangeven het herstel van het grotje in de Motte geworden. De gasten op zijn verjaardagsfeest waren het helemaal met hem eens en zij hebben voldoende

---

¹⁵ Bestuurslid van de heemkundevereniging Vrienden van Wijnandsrade.

'gesloten enveloppen' meegenomen om zijn plan uit te laten voeren. Niet veel later hebben wij overlegd met de Stichting tot Behoud van Kasteel Wijnandsrade, want die was (en is) de eigenaar van de Motte en dus ook van de grot. En het bestuur ging akkoord met het herstel van de grot. Samen met neef Math en enkele hulpvaardige 'Rötscher en Zjwierder' zijn wij gelijk daarna aan het opknappen begonnen. En ondertussen werd gezocht naar een passend Mariabeeld, want het oorspronkelijke beeld was verdwenen. Neef Math vond uiteindelijk een beeld, gemaakt van een soort rubber van verwerkte autobanden. Recycled dus én het kan tegen alle mogelijke weersomstandigheden. Na heel wat noeste maar ook gezellige werkuren en -dagen lag het grotje er een tijdje later weer keurig bij. Math (Marell) heeft de trap nog schoon gemaakt en voor een leuning gezorgd, zodat ook de mensen die wat moeilijker ter been zijn de grot kunnen bereiken'.....¹⁶

Ook het pad onderlangs de Motte kreeg een rigoureuze opknabbeurt. En ter voorkoming van toekomstig onheil wordt de Lourdesgrot sinds 1998 veiligheidshalve door een groen geschilderd ijzeren hekwerk hermetisch van de buitenwereld afgesloten.

(foto: Jan Jansen).

In 1858 verscheen de Heilige Maagd Maria in een grot in het Zuid-Franse dorpje Lourdes achttien keer aan het veertienjarige boerenmeisje Bernadette Soubirous, aan wie zij zich bekend maakte als de Onbevleete Ontvangenis. De achttiende en laatste verschijning vond plaats op de

---

¹⁶ Bulletin Wijnandsrade 50, jaargang 31, winter 2012. (Ria Marell).

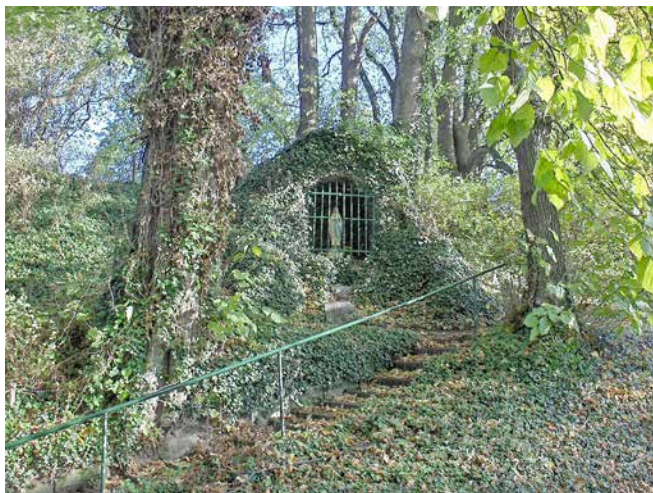
Wijnandsrade

zestiende juli van dat jaar. Honderdveertig jaar later, op de vierentwintigste mei 1998, zegende pastoor Peter Joseph Souren (pastoor van de Sint Stephanusparochie van Wijnandsrade van 1997 tot 2001) de herrezen Lourdesgrot van Wijnandsrade tijdens een feestelijke plechtigheid in met origineel Lourdeswater.

De mooiste Lourdesgrot van Nederland

Voor de buitenstaander is het even zoeken. Maar wie zich de moeite getroost over de stenen loopbrug van het kasteel, door de statige poort naar de grote binnenplaats te wandelen, daar rechts af te slaan om via een tweede smallere poort op de kleine binnenplaats van het kasteel uit te komen, die hij (of zij) links overdwars oversteekt teneinde na wat zoeken, achter het standbeeld van ridder Wilhelm von dem Bongart, een smal paadje te ontdekken dat naar een van de kasteelvijvers voert; die zal in de steile wand van de Motte een van de mooiste plekjes van Wijnandsrade én de mooiste Lourdesgrot van Nederland vinden.

(Ridder Wilhelm sneuvelde op 17 september 1631 tijdens de Dertigjarige Oorlog op het slagveld in Leipzig. Zijn stoffelijke resten zijn voorin de Sint Stephanuskerk begraven).

(foto: Jan Jansen).

Lang is men er in Wijnandsrade van uitgegaan dat 'hun' Lourdesgrot de oudste van Nederland was. Tot voor kort bevond zich achter in de grot zelfs een koperen plaatje met een trotse verwijzing naar die aanname (*'Deze grot werd gesticht in 1874 en is daarmee de oudste Lourdesgrot van*

Nederland'). Maar in een aantal publicaties over dit onderwerp is deze aanname weerlegd en wordt uit de doeken gedaan dat de oudste Lourdesgrot van het land zich ergens anders en wel op de Sint Pietersberg in Maastricht bevindt.

Dat valt onder andere af te leiden uit een artikel van Godfried Egelie scj, publicist op dit gebied en voormalig voorzitter van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg. Daarin schetst hij: *.....'In 1873 vertrekt vanuit Maastricht de eerste Nederlandse bedevaart naar Lourdes. Onder de deelnemers Andreas Claereboets, een gefortuneerde fabrikant van behangselpapier in die stad. Het jaar daarop bouwt hij in de tuin van zijn buiten op St. Pieter een Lourdesgrot, de eerste van Nederland'¹⁷.....*

Broeder Lambertus Moonen, deskundige op het gebied van de Mariaverering en van Lourdesgrotten in het bijzonder, gaat hier nader op in: *.....'Op 22 september 1874 vraagt de heer André Claereboets, woonachtig in de villa Maaszicht te Sint Pieter, aan de pastoor aldaar om een grot (geen publieke kapel) ter ere van O.L. Vrouw van Lourdes op te richten, aldus pastoor Kribs in zijn parochiekroniek. De offerpenningen zouden geschonken worden aan de parochiekerk. Op 2 november noteert de pastoor dat hij op die dag het beeld van O.L. Vrouw plechtig gezegend heeft dat geplaatst is in een grot, opgericht door de heer Claereboets en zijn vrome dochters in de westelijke hoek van de tuin van hun buitenhuis 'villa Maaszicht' (.....) 'Wat was de aanleiding tot de bouw van die grot? In 1873 nam de heer Claereboets met zijn dochter Eveline deel aan een bedevaartsreis naar Paray-le-Monial en Lourdes. Diep onder de indruk van deze pelgrimsreis wilde hij een blijvende herinnering stichten aan deze voor hem onvergetelijke bedevaart. Zo werd in 1873 onmiddellijk na de bedevaart een kleine Lourdesgrot gebouwd voor de particuliere devotie van de familie Claereboets, maar daarna al vlug een grotere om tegemoet te komen aan een meer algemene devotie'¹⁸.....*

Ook al stamt die grotere versie uit (het najaar van) 1874; de oorspronkelijke Lourdesgrot van de Sint Pieter is gebouwd in 1873. Dat is dus een jaar eerder dan de grot van Wijnandsrade; die daarmee, voor zover tot dusver bekend, een eervolle tweede plaats bezet.

---

¹⁷ Bijdrage van dr. G.C.M. (Godfried) Egelie scj aan een internationaal symposium van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg op 2 september 1994.

¹⁸ 'Openbare getuigenissen van Mariaverering in Limburg'. (Broeder Lambertus Moonen o.s.b., Mamelis, uit: Monumenten van Vroomheid); 'De Lourdesgrot te Sint Pieter; Aanzet van een nieuwe Mariadevotie in Limburg, Schets van de verering van O.L. Vrouw van Lourdes in Limburg'. (Broeder Lambertus Moonen o.s.b., Mamelis).

De grot van de Sint Pieter veroorzaakte gelijk zo'n grote toeloop, dat de initiatiefnemers al een jaar later met een oplossing moesten komen om die overweldigende belangstelling in goede banen te leiden. In zijn hier voren geciteerde artikel schetst Broeder Lambertus Moonen (zich basierend op publicaties uit die tijd) hoe dat toen in zijn werk is gegaan:

.....'De gezusters Claereboets kwamen op de gedachte, na zelf Lourdes en Oostakker bezocht te hebben, ook hier, op hun Buiten, een klein grotje ter ere van de Zalige Maagd van datzelfde Lourdes te bouwen. Het zou een herinnering zijn van hetgeen eens gezien was en een blijvende opwekking om Maria te vereren. Het kleine bleek echter weldra voor een groot hart te klein en een groter met een groot beeld was even spoedig gereed als gewenscht. Doch ziet! Nauwelijks is het schone beeld in de blanke grot uit Belgische steen geplaatst of de toeloop begint. De kinderen van Maria zoeken overal hun Moeder. Een ieder wil haar afbeelding zien, wil er voor neerknielen en bidden, wil een klein offer van dankbaarheid brengen, wil in één woord, dat de lieve nieuwe grot niet enkel voor privaatgebruik blijve, maar ook voor allen ter betoning hunner devotie opengesteld worde. Vurige ijveraars van Jezus' Hart en ware kinderen van Maria vinden altijd het middel. Nieuwe kosten moeten gemaakt worden, een nieuw kapelletje moet gebouwd worden; het geschiedt, en weldra staat daar in het begin der schone Meimaand, de gezegende Maagd van Lourdes voor allen toegankelijk en allen tot zich trekkend'. Zo ontstond te Sint Pieter een kapel, afgesloten door een traliehek, van waarin men uitzicht heeft op een Lourdesgrot, die buiten de kapel is gelegen. De kapel bestaat uit een ruimte van ongeveer 8 meter lang, 2,60 breed en 3,30 hoog. Er bevinden zich daar enkel een paar kerkbanken. De Lourdesgrot is in de particuliere tuin gelegen. Door de bouw van de kapel werd iedereen in staat gesteld om O.L. Vrouw van Lourdes te vereren'.....

VERSCHIJNINGEN EN WOORDEN DER H. MAAGD TOT BERNADETTE TE LOURDES, IN 1858

1STE	FEB.	11.	DE H. MAAGD MAAKT HET H. KRUISTEEKEN.
2DE	FEB.	14.	ZIJ LAAT DE KORALEN VAN DE ROZENKRANS GLIJDEN.
3DE	FEB.	18.	ZIJ ZEGT: 'KOM HIER GEDURENDE 14 DAGEN. IK WENSCH HIER EEN GROOTEN TOELOOP TE ZIEN.'
4DE	FEB.	19.	VRIJDAG: 100 PERSONEN ZIEN BERNADETTE.
5DE	FEB.	20.	500 PERSONEN AANWEZIG. OOK BERNADETTE'S OUDERS.
6DE	FEB.	21.	DUIZENDEN TEGENWOORDIG. MARIA ZEGT: 'MEN MOET BIDDEN VOOR DE ZONDAARS.'
7DE	FEB.	23.	'ZEG DEN PRIESTERS DAT IK WIL DAT MEN HIER EENE KAPEL BOUWE.'
8STE	FEB.	24.	MARIA SPREEKT: 'BOETVAARDIGHEID, BOETVAARDIGHEID, BOETVAARDIGHEID.'
9DE	FEB.	25.	'NU MIJNE DOCHTER, GA DRINKEN EN U WASSCHEN AAN DE FONTEIN EN ETEN VAN HET GRAS DAT DAAR GROEIT.' DE BRON ONTSPRINGT.
10DE	FEB.	27.	TIELKENS VAN NU AF TOT EN MET DEN 1DEN MAART HERHAALT MARIA
11DE	FEB.	28.	HET ZELFDE GEBOD: 'DRINK, WASCH U EN EET.' ENZ.
12DE	MRT.	1.	
13DE	MRT.	2.	
14DE	MRT.	3.	
15DE	MRT.	4.	
16DE	MRT.	25.	'IK BEN DE ONBEVLEKTE ONTVANGENS.'
17DE	APR.	5.	'T WONDER DAT BERNADETTE'S HAND DOOR DE DAARONDER BRANDENDE KAARS NIET WORDT VERBRAND.'
18DE	JULI	16.	MARIA BUIGT MINZAAM HET HOOFD TOT AFSCHIED.

Opschrift dat sinds 17 maart 1879 nabij de Mariagrot van de Sint Pietersberg te Maastricht op twee gedenkstenen is aangebracht. ('De Lourdesgrot te Sint Pieter, Aanzet van een nieuwe Mariadevotie in Limburg', broeder Lambertus Moonen o.s.b., Mamelis).

Terug naar Wijnandsrade.

Waar geen discussie over hoeft te bestaan: Het rustieke monumentje dat zo'n harmonieus geheel vormt met zijn schilderachtige omgeving; dat zo opvallend onopvallend in een van de wanden van de eeuwenoude Motte is opgenomen en dat nog helemaal de sfeer ademt van anderhalve eeuw geleden, de tijd waarin de paters Jezuïeten de grot uit dankbaarheid hebben aangelegd voor de wonderbaarlijke genezing van een van hun studenten; met andere woorden: de Lourdesgrot van Wijnandsrade is op afstand de mooiste Lourdesgrot van Nederland.

De 'Stichting tot Behoud van Kasteel Wijnandsrade' en de 'Vrienden van Wijnandsrade' hebben onlangs de handen in elkaar geslagen om ervoor te

Wijnandsrade

zorgen dat onze Lourdesgrot binnenkort een hoognodige opknapbeurt ondergaat. Bij deze klus zal met name worden gelet op de veiligheid en de toegankelijkheid van de grot en van de directe omgeving.

De Vrienden leveren de mankracht en het bestuur van de stichting staat garant voor de financiering. Dit alles om ervoor te zorgen dat onze grot ook in de toekomst de mooiste Lourdesgrot van Nederland mag blijven.

Wiel Oehlen

Fons Teheux (1933-2021)

Op 25 mei 2021 overleed, na een kort ziekbed, op 87-jarige leeftijd Fons Teheux, onder andere oud-burgemeester van Wijnandsrade. Fons Teheux werd op 29 oktober 1933 in Vaesrade geboren. Hij begon zijn loopbaan als ambtenaar bij de gemeente Klimmen. Later werd hij gemeentesecretaris/ontvanger bij de gemeente Wijnandsrade. Hij was van 1966 tot 1972 de burgemeester van de gemeente Wijnandsrade. In 1972 werd hij daarnaast benoemd tot waarnemend burgemeester in Wittem. In december 1972 ging hij als burgemeester aan de slag in Gulpen. Dat bleef hij tot de gemeentelijke herindeling in 1982. Toen is hij benoemd tot burgemeester van Simpelveld, alwaar hij bleef tot zijn vervroegde pensioen in 1993. Wij herinneren ons hem als een verbinder, een aimabele man die zich graag midden tussen de mensen bevond. Wij denken met respect en dankbaarheid terug aan zijn inzet voor de voormalige gemeente Wijnandsrade en wensen zijn familie veel sterkte bij het verwerken van dit verlies.

Het wegekruis van Brommelen

Het wegekruis vroeger (foto: Wiel Oehlen).

Het wegekruis nu (foto: Kirsti Heinen).

De restanten van de gesneuvelde boom (foto: Kirsti Heijnen).

Kliniek Mosaderma

DERMATOLOGIE

Huidziekten
Allergieën
Haaruitval
Huidkanker
Aambeien, anale fistels, e.a.

VAATCHIRURGIE

Spataders

PLASTISCHE CHIRURGIE

Ooglidcorrectie
Schaamlipcorrectie
Liposuctie
Botox- en fillerbehandelingen

HAND- EN POLSCHIRURGIE

Carpaal Tunnel Syndroom
Ziekte van Dupuytren

LASERTHERAPIE

Ontharing
Huidverbetering
Couperose, rosacea
Schimmelnagels

Dermatoloog dr. P. Mulkens

KNO

Ontstekingen en infecties
Snurklachten
Chronische neusverstopplingsklachten
Allergieën
Gehoorproblemen

PIJNBESTRIJDING

O.a. acute of chronische pijnklachten
aan rug, nek, schouders

KORTE
WACHTTIJDEN

GRATIS
PARKEREN

VERGOEDING

Met een verwijzing van de huisarts worden de kosten, net als in het ziekenhuis, vergoed door de zorgverzekeraar. Hou hierbij wel rekening met het eigen risico.

Schuureikenweg 60 | Hoensbroek | T 045-2080887 | www.mosaderma.nl

L'Ortye

TUIN-DECO-BOUW

Like us on

lortyetuin.nl

- SIERBESTRATING
EN NATUURSTEEN
- GRINDSCHERMEN
EN SCHANSKORVEN
- KUNSTSTOF SCHUTTINGEN
- TUINHUISJES EN TUINHOUT
- ZAND, GRIND, SIERSPLIT
EN TEELAARDE
- KERAMISCHE TEGELS
(BINNEN EN BUITEN)
- TUINMEUBELN
- PARASOLS
- TUINVERLICHTING
- TUINDECORATIE
- VERANDA'S
- KUNSTGRAS
- VLONDERS
- EN MEER ...

L'Ortye - Tuin Deco Bouw

**Thuis in
Tuinen...**

L'Ortye Tuin-Deco-Bouw • De Koumen 1A • 6433 KG Heerlen Noord (Hoensbroek)
T 045 - 528 02 02 • F 045 - 523 33 20 • Parkstad 8519 • E info@lortyetuin.nl

Adverteerders	Sponsors
Luijten Groentechniek BV	Smink Architecten Hulsberg
Petit Verbindt	Huisartsenpraktijk Hobus P.P.M.
Kliniek Mosaderma	Picoplast Wijnandsrade
Kapsalon La Vie Petit	Fysiotherapie Praktijk Jopie Diederer
De Naamse Steen Wijnandsrade	Gitek Sport Nuth
Kembit Wijnandsrade	Verloskundigen Greven/ Slabbers
Webwinkel Natuurlijker Leven	Wijnhuis L'Ambiance Hulsberg
Rijschool Roger	Transpo Nuth
Erwin Marell Verhuur Nuth	Moonen Bouw BV Nuth
Bionova NV	Adviesbureau Storms Nuth
WRM Makelaars Wijnandsrade	Marell Elektrotechniek
Tuincentrum/Bloemisterij De Osseploeg	Haleco Nuth
Koudetechniek Sproncken Schimmert	Boerenbond Nuth
Herberg De Haversack Nuth	Autobedrijf Mennens
Visumbureau Limburg	Rododak Wijnandsrade
Bouwbedrijf Gerards	ABACUS bijlessen
Canisius Stroopfabriek	Friture De Ziepe Nuth
Heuts Assurantiën Nuth	Smink Architecten Hulsberg
Klussenbedrijf Maessen	Abacus-bijlessen
DAS Montage	
Zorgboerderij "A Gen Ling"	
Krutzen Installaties	
Schildersbedrijf Vankan	
Restaurant De Meule	
Preuverie In de Wiesj	
Brasserie Kasteel Wijnandsrade	
Motorenrevisie Steins	
Triple P verzekeringen	
L'Ortye Tuin Deco Bouw	
Frissen Groen Techniek	

Bestuur en redactie bedanken de adverteerders en begunstigers voor hun financiële bijdrage!

De Vrienden van Wijnandsrade

Opricht op 22 december 1981 als 'De stichting Vrienden van Wijnandsrade', sinds 1994 notarieel geregistreerd als een heemkundevereniging

Rekeningnummer

NL 57 RABO 0137 7984 90 voor donaties en de betaling van boeken (e.d.),
NL 43 RABO 0137 7363 71 voor de betaling van de contributie, ten name van Vrienden van Wijnandsrade.

Website: www.vriendenvanwijnandsrade.nl

Dagelijks bestuur

Voorzitter: Wilfried Dabekaussen (045 – 524 13 20), secretaris: Rinus van den Nieuwenhof (045 – 524 28 27, Pijlsstraat 3, 6363 BT Wijnandsrade, r.nieuwenhof@home.nl), penningmeester: Rein Krikke (045 – 565 01 21), ledenadministrateur: Ria Marell (045 – 524 51 67)

Algemeen bestuur

Louis Cordewener (045 – 524 10 55), Nicolle Driessen (045 – 527 43 80), Hubert Gerards (06 – 5349 3374), Karien Goessens-Schrijen (06 – 1310 8958), Jack Jetten (045 – 524 11 35), Jo Luijten (045 – 524 24 29), Henk van Malkenhorst (045 – 524 23 44), Math Marell (045 – 524 17 05), Wiel Oehlen (045 – 524 48 98), Esther Steins (06 – 2345 4919)

Erevoorzitters

F. Cortenraad, J. Jansen (†)

Ereleden

J. Berger, H. Beckers (†), H. Binderhagel, T. Bloebaum-Habets (†), E. Brongers (†), E. Coenen-Vaessen (†), G. Cox, J. Habets (†), M. Jansen, J. Jetten, T. Kickken-Senden (†), H. Kuijpers, J. Luijten, H. van Malkenhorst, M. Marell, Z. Marell (†), Z. Meessen, W. Oehlen, J. L'Ortye, J. en A. Pijls-Emonds, Chr. Rutten, Désirée Schmalschläger, A. Teheux, H. Vos, J. van der Zee (†)

